

ПОЛИТИКИН

Немачка 3.00 DEM, САД 1.25 USD, Швајцарска 2.50 CHF
Шведска 13.00 SEK, Аустрија 20.00 ATS
Грчка 300 GRD, Енглеска 1.00 GBP

ЗАБОРАНИК

13. IX 1991.
ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ
ГОДИНА LIII
ЦЕНА: 40 ДИН.
БРОЈ 2072

АСТЕРИКС
У ЕПИЗОДИ
АРВЕНСКИ ШТИТ

ВАЛИХА

МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТ СА МАДАГАСКАРА, ИЗРАБЕН ЈЕ ОД БАМБУСА И ДУГАЧАК ЈЕ 180 ЦЕНТИМЕТАРА. СРЕДИШЊИ ДЕО ВАЛИХЕ ИЗДУВАЊЕН ЈЕ И ПРОСЕЦЕН ТАКО ДА ИМА НЕКУ ВРСТУ СТРУНА, КАО НА ГИТАРИ.

Цаи ЛАВХ

(1475-1521)

ПОСТАО ЈЕ КАРДИНАЛ КАДА ЈЕ НАПУНИО 13 ГОДИНА.

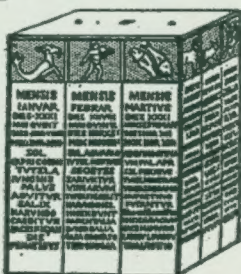

ЦАМИЈА СУЛТАНА ХАСАНА

У КАИРУ, ЗАВРШЕНА 1362. ГОДИНЕ, ИЗГРАБЕНА ЈЕ ОД КАМЕНИХ БЛОКОВА УЗЕТИХ СА БЕЛИКЕ ПИРАМИДЕ.

РИМСКИ КАЛЕНДАР

У ОБЛИКУ КОЦКЕ ПРОНАБЕН ЈЕ У ВУЛКАНСКОМ ПЕПЛУ ПОМПЕЈЕ (ИТАЛИЈА).

ТВРЂАВА ИРБОСКА

У ЕСТОНИЈИ, ПОДИГНУТА 1330. ГОДИНЕ, ИМА ЗИДОВЕ ВИСОКЕ 12 МЕТРА И ДЕБЕЛЕ 4,30 МЕТРА.

НА КРАЉЕВСКИМ ГОЗБАМА

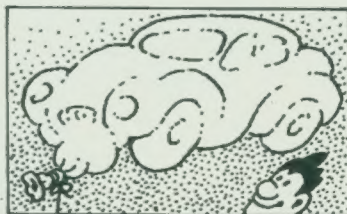
У БУРГУНДИЈИ (ФРАНСУСКА) ЈЕЛА СУ СЛУЖИЛИ КЕЛНЕРИ НА КОЊИМА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

●●● одрастао човек носи у својим органима за варење око 100 хиљада милијарди бактерија, или десет пута више него што има хелија у целом људском телу. Та густа и разнолика војска бактерија незаменљива је за правилан рад органа за варење, али у њој су борбе љуте и непрестане.

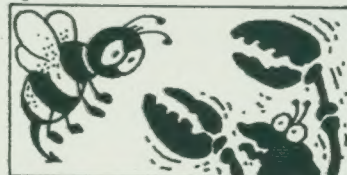
не. Танану равнотежу у нашем организму зато врло лако може да поремети чак и ситница као што је промена начина исхране или пак сувише разноврсна храна.

●●● Силвен Наим из Нице патентирао је аутомобил који ради на сабијени ваздух и према томе уопште не загађује околину. Проналазач сада покушава да нађе фабрику која би његов изум почела и да прави.

●●● У лову се одавно користи вештачки мамац за дивљач и баш то добро познато лукавство инспирисало је чуваре у западној Вирџинији да доскоче – ловокрадицама: набавили су јелена-робота који мрда главом и репом. Ловокрадице које, зна се, пуцају у све што мрдне, упецале су се.

●●● Арл, француски градић у Прованси, организовао је ове године, а учиниће то и 1992, конкурс за најлепшу фотографију бадемовог дрвета. Бадем, иначе, води порекло из југоисточне Азије и са Балкана, а пошто први процвета сматра се весником пролећа.

●●● Мед као и грозђе и све што се од њега прави садрже флавоноиде, материје које, изгледа, утичу на јетру тако што повећавају отпорност нашег организма према раку.

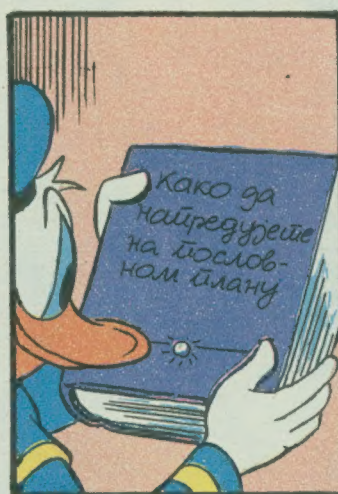
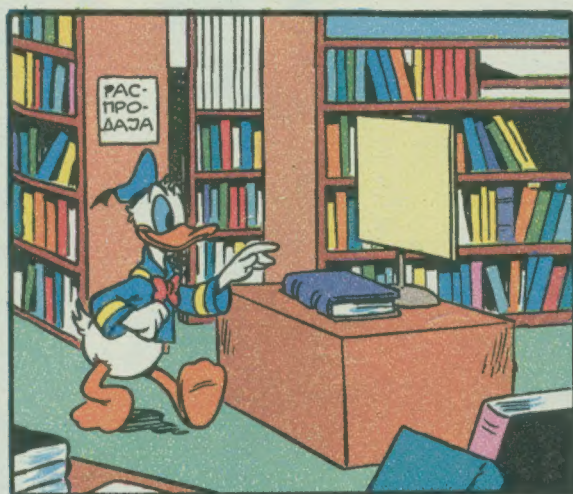
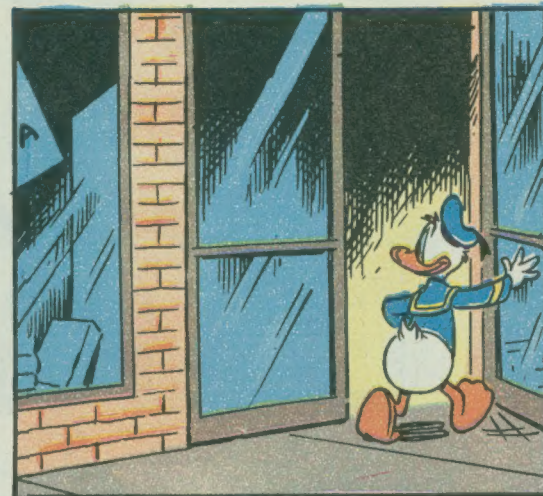
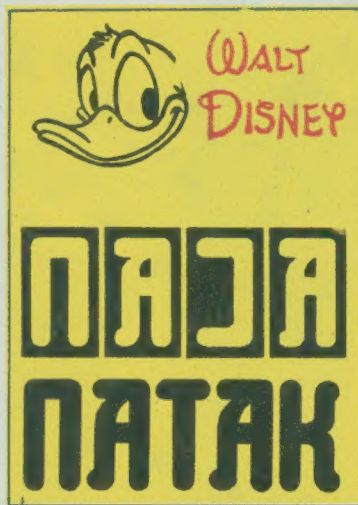
●●● Њујоршки возачи морају да поштују пропис који налаже да мотор возила

које се зауставило не сме да ради дуже од три минута. Прекршиоцима прети казна од хиљаду долара.

●●● Пола кртица а пола јеж, то је чудновати мали бубојед који живи на Мадагаскару. Необичан је и по томе што се споразумева са сопственим младунцима производећи ултразвуке и то тако што трља бодље на леђима једне о друге.

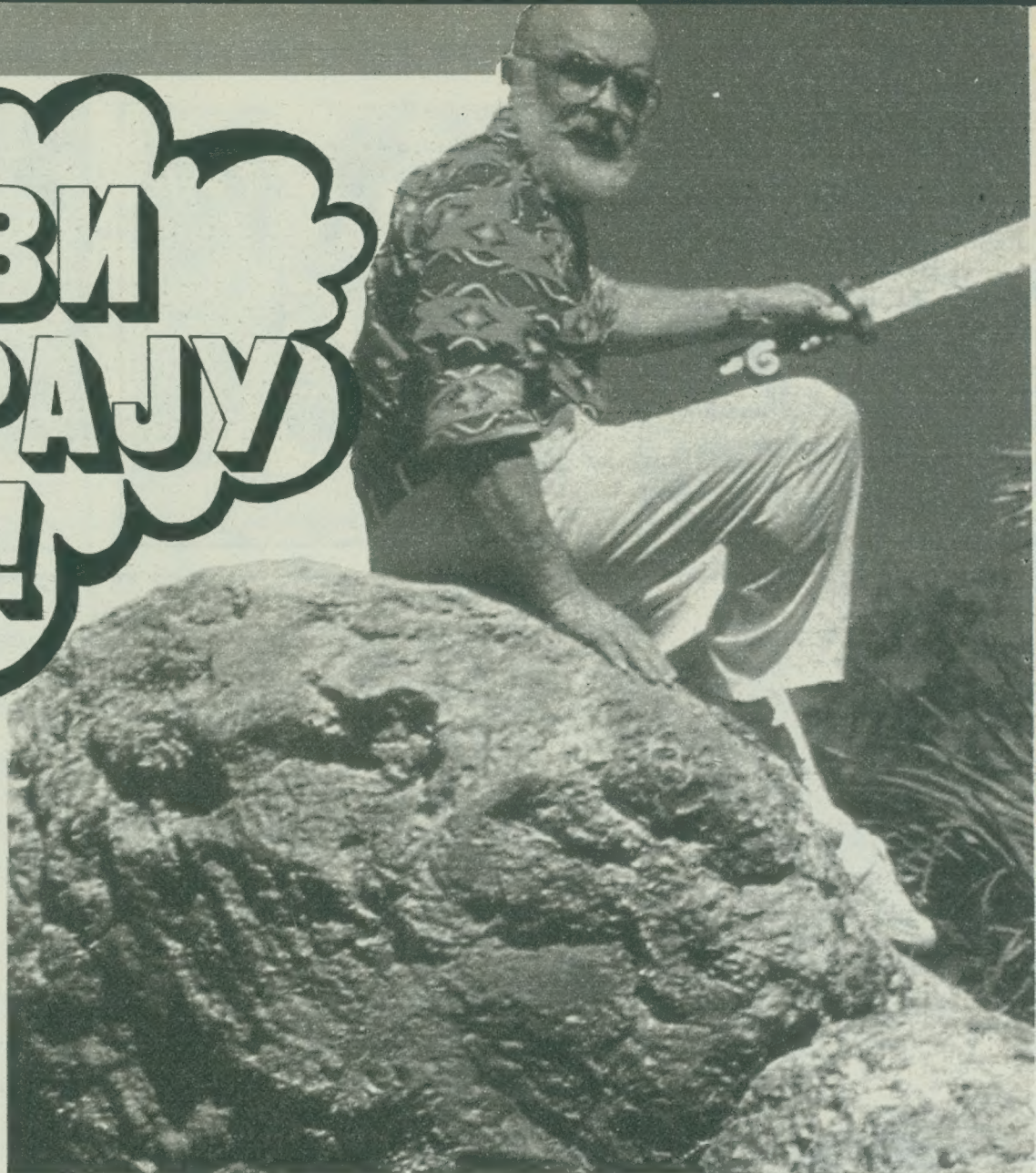

СВИ ВАРАЈУ

!

**ЏЕЈМС
РЕНДИ
РАСКРИНКАВА
ЈОГЕ,
ИСЦЕЛИТЕЉЕ,
ВИДОВЊАКЕ,
ЕКСТРАСЕНСЕ...**

**ГОДИНАМА
КАНАДСКИ НАУЧНИК
КОЈИ ЈЕ РАНИЈЕ БИО
ЧУВЕНИ МАФИОНИЧАР
И ИЛУЗИОНИСТА
ВОДИ РАТ
ПРОТИВ „ЧУДОТВОРАЦА“
ЗА КОЈЕ МНОГИ ВЕРУЈУ
ДА ПОСЕДУЈУ
НАТПРИРОДНЕ МОЋИ.
ПРОЗРЕО ЈЕ
И ОБЈАСНИО ТРИКОВЕ
ЧАК И ТАКВИХ
ВЕЛИЧИНА КАО ШТО СУ
САИ БАБА ИЛИ
НОСТРАДАМУС**

Нострадамус није био никакав пророк, тврди јунак наше приче. Пошто је пажљиво изучавао и упоређивао најстарија издања „Центурија“, дела чувеног француског звездочатца из 16. века, Џејмс Ренди је закључио да су Нострадамусове реченице доцније мењане и прилагођаване потоњим догађајима, па је испало да је тај видовњак „предвидео“ чак и појаве у 20. веку. Међутим, само у 103 случаја сам Нострадамус наводио је имена људи или места, а баш ниједно није испало тачно!

Џејмс Ренди, који данас има шездесет две године, дуго већ води прави „крсташки рат“ против свих могућих пророка, надрилекара, видовњака па и лажних научника. Пре две године свима је упутио изазов који још важи:

– Нудим 10 хиљада долара ономе ко пред мојим очима изведе било какву појаву такозване паранормалне или натприродне моћи, ако нисам у стању да откријем у чему је махинација!

До сада је Ренди већ разоткрио многе, 10 хиљада долара није изгубио, а његова најславнија „жртва“ је Ури Гелер, човек који се седамдесетих година прославио у целом свету тиме што је „менталном снагом“, то јест само погледом, савијао кључеве или кашичице. Ури Гелер је, каже Ренди, користио крајње једноставан трик: замајавао је публику, а за то време муњевитим покретима руку савијао дотичне предмете.

**Видовњак помоћу
камере**

Џејмс Ренди вели да није у стању сваки трик да објасни искључиво речима, пошто се и мафионичарске вештине уче годинама, па и деценијама. Било би то исто, каже, као кад бисте тражили од уметника да вам укратко објасни свирање на виолини, што је немогуће. И док тако говори, Ренди меша кафу у својој шо-

љаци, кад, наједном „из чиста мира“ кашичица је савијена у облику грбе!

А што се тиче „натеривања“ игле у бусоли да промени правац, опет један чувени подвиг Урија Гелера, трик је крајње једноставан, а измислио га је, каже Ренди, још извесни Ђероламо Кардано пре пет векова.

За такозване паранормалне појаве Ренди доказује да су искључиво илузије или сугестије, о чему он и те како може да говори стручно, пошто је неких четрдесетак година и сам био илузиониста чувен широм САД. Он, додуше, каже да не тврди како паранормалне појаве уопште не постоје, само је уверен да докази који су до данас пружани нису довољни! За пример узима такозване исцелитеље или биоенергетичаре како их још зову.

Чувени такав биоенергетичар био је Питер Попов који је у Америци завртео мозак милионима људи. Попов је залудео људе тако што је у маси која се гурала пред њим и у

којој би било и на стотине људи, ономе ко од њега затражи помоћ знао одмах да каже не само име, презиме и адресу, него чак и такве појединости као што је број телефона, чековне књижице или возачке дозволе! Потом би извео сеансу из које је особа одлазила кући потпуно излечена.

И, Ренди је пошао на једну такву сеансу. Шта је открио? Док је Питер замајавао гомилу, његова жена би несметано оцепарила све који су дошли да чудесно оздраве, а затим би неопажено одлазила у камион паркиран недалеко од места догађаја. У камиону је била постављена унутрашња телевизија тако да је она одатле јасно видела публику па би мужу који је у уху имао минијатурни пријемник само читала податке о особи која је молила помоћ – наравно из несретничког новчаника где је поред докумената било и новца.

Ренди је направио и малу статистику. Од 104 случаја „чудесно излечених“ људи ко-

је су лек потражили код разних америчких биоенергетичара, педесет двоје већ је одавно „на оном свету“, двадесет и двоје и даље је било болесно, а остали по свој прилици и нису били друго до уображени болесници.

Пилећа јетра уместо човекове

Што се тиче надалеко чувених филипинских исцелитеља који рукама изводе операције, а да при том и не пипну тело пацијента, ту је Ренди имао још лакши посао него са „чудотворцима“ типа Питера Попова. Они што се одлуче да новац потроше код филипинских „хирурга“ вратиће се кући једино да умру, уверен је Ренди, пошто се те „операције“ изводе помоћу најлон-кесице у којој се налази пилећа изнутрица и крв. Кесицу „хирург“ вешто скрива у рукама, да би је у једном часу непри-

метно провалио па тобоже извукао из пацијентовог тела оболели орган.

Понеки трикови испадну, кад их Ренди објасни, крајње банални, други су духовити па и генијални, али нема тога што није раскринкао. Нису на његовој мети само шарлатани и варалице којих данас има широм света који сјајно уновчавају своје тобожње „моћи“. Ренди се супротставио чак и неким научницима светског гласа ако су се достигнућа граничила са невероватним. То је, рецимо, био случај с доктором Жаком Бенвенистом, истраживачем са универзитета у Паризу који је као вођа тима од дванаест научника поставио тезу о „памћењу воде“. По тој теорији, сасвим упрошћено речено, вода је у стању да сачува сећање на неку материју која је из ње током времена потпуно ишчезла.

Доктор Бенвенист требало је да објави расправу о овом открићу у познатој ревији „Натир“ („Природа“), али се директор те угледне публикације обратио Рендију – да провери опите. Ренди је, међутим, запазио да ниједан опит није узимао у обзир загађеност воде, а она је, зар не, и те како могла да измени слику о добијеним резултатима. Догодило се то да рукопис доктора Бенвениста није објављен, али се међу научницима развила жестока расправа која још траје.

Поменимо још и Рендијеву „победу“ над Саи Бабом којег многи држе за живог свеца. Најчудесније Саи Бабино чудо састоји се у томе што он изведе да међу рукама његових следбеника потече „света прашина“, а затим се из ње „створе“ – часовници. Ево шта је урадио Џејмс Ренди. Окупио је неколико новинара и научника, сви су се удобно сместили под сунцобран ресторана и фашкали. Онда је Ренди склопио руке и полагао је поцурила „света прашина“ коју је сипао у шаке задивљених посматрача. На крају је једноме од њих пружио, наравно, ручни сат. Одакле? Имао је на себи мајицу кратких рукава!?

Ренди се само насмејао и док су окупљени чистили шаке од „свете прашине“ која није била ништа друго него шећер, Ренди је само кратко прокоментарисао:

– Једно је сигурно: нисам ни екстрасенс, ни биоенергетичар!

Припремила
М. Крстуловић

СВЕ О КОСИ

СУПЕРВАЖНИХ

Некада давно на нашој планети живео је гми-завац прекривен љуспама између којих су вириле осетљиве мале купе које су му омогућавале да прима сигнале из околине. Током еволуције одвојила се грана из које се развио пацов, потом и други сисари. На крају су мали купасти израштаји добили уобичајен изглед који препознајемо на оних пет милиона длака нашег тела.

У 3. месецу скроз длакави

Еволуција се, међутим, није строго држала истог процеса за све рођаке *Homo sapiens*. Длаке су се развијале и мењале већ према врсти животиња и њиховом начину живота док нису постале одбрамбено оружје (код бодљикавог прасета или јежа), нека врста антена за оријентацију (код мачака) или прави термостат: крзно морске видре тако је распоређено да чини неку врсту ваздушног јастука који је штити од хладноће у води. Један центиметар крзна у стању је да као најбољи радијатор загреје четири центиметра сала. Код поларних медведа крзно има функцију сунчаног колектора: беле длаке преносе Сунчеву енергију до црне (!) коже где се она претвара у топлотну.

Занимљиво је, међутим, да човек и данас, и то у 3. месецу ембрионалног развоја, пролази кроз фазу потпуне длакавости, само што му она, срећом, касније отпадне, а замењују је сталне длачице. Одрастао човек обрастао је по целом телу, осим на длановима и табанима, закржљалим длакама, али оних 150.000 на глави, односно три одсто од укупног броја, задаје му највише бриге, мушкарцима можда и више него женама.

Енглези заслужни за скалп?

Коса у човековом организму не игра неку виталну улогу, па ипак мало је народа који

3 одсто

Свако од нас на телу има око пет милиона длака, али нам је оних 150 хиљада на глави, изгледа, најважније

јој не придају велик значај (Пигмеји, Бушмани, становници Огњене земље). Сви други су јој одвајкада посвећивали изузетну пажњу. Већ су стари Асирци, Вавилонци и Персијанци бојили и коврџали косу или бријали главу, а Египћани носили врло маштовите перике. Дуги увојак који је деци у старом Египту падао низ десну слепоочницу ушао је у цртеж хијероглифа који значи – дете. У Јужној Америци, код Инка, најстаријем сину нису секли косу све до другог рођендана кад је добијао и име. Сматрало се да тако преузима животну снагу коју му је до тада пружала мајка. Код Холи Индијанаца у Аризони све бебе рођене протекле године заједнички су шишане на дан зимске краткодневице, што је требало да застраши зле духове. Ипак, деца су од тог тренутка сматрана лако рањивом.

Племена Северне Америке (Ирокези, Маскоте, Шошони) имала су и раније обичај да

са побеђеног непријатеља одеру кожу главе заједно са косом, али се овај обичај знатно проширио у 17. и 18. веку и на друга индијанска племена јер су Енглези награђивали „савезнике Индијанце“ за сваки скалп припадника племена које се непријатељски односило према белцима. Перчин на врху обријане главе који се носио на Далеком истоку требало је у судњем часу да послужи чувару душа да преминулог превуче у царство небеско. Коса као симбол снаге поми-

Крива као кула у Лизи – Од четири године, колики је просечан живот длаке на глави, пуне три она расте „испод земље“! Као биљка она пробија себи пут према горњим слојевима коже, а кад избије напоље, већ је мртва.

У многим цивилизацијама бујна коса и дуги бркови симбол су снаге и моћи њеног власника

ње се и у Библији где Самсону секу дугу косу и тако га убијају. У „Енеиди“ Вергилије

прича како је Ирис, божански гласноша, одсекла несрећној Дидони дугу плаву косу која јој је давала снагу...

Католичка црква дуго је била против сваке кићености на глави. У средњем веку коса је чак сматрана за уточиште ђавола: једним концилом из 13. века прети се истеривањем из цркве сваком ко се усуди да наковрџа косу.

Не жени се плавушом!

И боја косе играла је важну улогу. Сматрало се да смеђа,

боја земље и јесени, улива сигурност, док је црна – боја ноћи – у исто време и привлачна и узнемирујућа. Риђа је заузимала посебно место. У случају Рамзеса II било је то сунце у коси, за неке друге. Јуду рецимо, знак срама. На посебној цени биле су плаве жене, али су се око њих плеле и разне фантазије, па и предрасуде.

Још у 1. веку наше ере, после освајања Галије, римске матроне, које су углавном биле тамнокосе, одушевиле су се плавом косом и масовно почеле да се фарбају. У првој деценији овог века, познатој под именом бел епок – у време лакоумислености, бонвивана, гурмана, боемије и распусног живота виших друштвених слојева, у Западној Европи свештеници су са предикаоница проповедали: „Удварајте се плавушама, али жене се смеђима“. Док су жене кестењасте косе сматране за мајке у правом смислу речи, плавуше су, веровало се, женствене, можда и превише, а усто помало и детињасте: Афродита је била плава, Јелена Тројанска такође, плавуше су биле и богиња Атина, и Три грације, и прамајка Ева и – анђели. Али, зато је Хера, жена врховног бога Зевса, била смеђа.

Плавуше су доживеле своје златне дане у Венецији 15. и 16. века: властелинске кћери мазале су косу нарочитом мешавином (la bionda), стављале на главу шешир без дна (la solana) и дуго излагале своју косу зрацима јадранског сунца. Резултат: чувено

венецијанско плаво! У 19. веку, који је проповедао „повратак моралу“ у моди су биле смеђе, а плавуше су – углавном вештачке – поново постале актуелне захваљујући Хوليوуду који је лансирао на десетину, од Џин Харлоу, преко Грејс Кели, Ким Новак до Мерилин Монро. Данас је најчувенија плавуша – Мадона.

Мртва као жица од кишобрана

Међутим, кад се ставе под микроскоп, између плаве и црне власи готово да нема никакве разлике: све личе на љуспасту шпарглу. Ове рас-

тресите ћелије, наслагане једна преко друге, чине омотач који обухвата језгро длаке и то у слоју који је све тањи што је длака удаљенија од главе. Тај слој чине мртве ћелије, „цепови“ ваздуха и пигмент, и што је он глаткији, то је коса еластичнија и јача. Напротив, сув шампон, грубо шишање или сувише енергично чешљање, производе оштећене власи у „фронцлама“

Најдужа коса на свету. Шта све људи и жене не раде да би ушли у Гинисову књигу рекорда! Дајана де Вит из Ворчестера у Масачусетсу (САД) није секла своју косу пуних девет година и сад јој је дугачка 350 центиметара. Има личног фризера који јој косу дотерује тако што она

стоји на балкону, а он испод ње. За прање и чешљање утроше цео дан.

Фризура из лондонског аутобуса

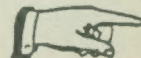
Као стабло. Здрава влас косе увеличана хиљаду пута. На глави двадесетогодишњака има око 150.000 власи. Просечно коса расте центиметар месечно. Дневно просечно изгубимо 100 длака.

Изгледа да длаку пробијање навише врло умори јер кад стигне напоље, на слободу, она је мртва! Да: и најбујнија грива и најгушћи бркови у ствари су мртве творевине, непокретне као сноп жице.

Живот једне власи косе, који ретко траје дуже од четири године, дели се у три фазе. Ницање траје врло дуго, пуне три године, док влас не избије на светлост дана. Одмор јој је врло кратак – свега три недеље. Трећа фаза траје три месеца и на крају ње, по општем закону Земљине теже – длака отпада. Али, не треба се због тога узбуђивати јер много пре но што она отпадне, лична фабрика започела је нормално да производи нову. У здравој коси 80–90 одсто власи налази се у фази растења, један одсто ужива у заслуженом одмору, док 6–20 одсто улази у завршну фазу: сваког дана изгубимо око 100 длака.

За бојење, прање, коврцање (уз пут, ондулација је откривена 1879. а трајна 1901. године), шишање, фризирање

и чешљање Американци у току једне године потроше више од 100 милијарди нових динара, Французи 12 милијарди... Индустрија шампона, која готово није ни постојала пре Првог светског рата, данас заузима важно место на међународном тржишту. У овој области привредна шпијунажа цвета, јер сваки нови протеин може донети милијарде и милијарде зараде. И бојење косе, чији се трагови могу наћи још на мумијама старог Египта, такође је одавно изашло из занатских оквира и постало моћна индустрија: две петине жена на Западу није задовољно природном бојом косе и фарба се.

Збогом и никад више

И баш зато што је сви имају, и то на врло упадљивом месту, онима који је изгубе није нимало лако. За алопецију, што је елегантније име за ћелавост, највише је одговоран мушки хормон тестостерон. Наука је такође утврдила да је код три четвртине ћелавих у питању наслеђе. Ћелавост, делимична или потпуна, може бити убрзана или чак изазвана неправилном исхра-

не аранжирају, пребацују, померају раздеољак, утрљавају лосионе и водице, али све узалуд. Јер, из било ког разлога да се оћелави, повратка нема.

То посебно погађа оне који су некада имали бујну природно коврцаву косу – а ћелавост, као по неком правилу, управо се њима догађа и они тада почињу да се осећају као угрожена мањина. Нису уопште у праву: 66 одсто одраслог мушког становништва Запада пати, у већој или мањој мери, од ћелавости! Истина, ту су перике које су у ранијим вековима имале богату историју и попримале све могуће, па и најекстравагантније облике. Али, данас, осим судија у Великој Британији, тешко ће се било који мушкарац одлучити да на главу набаци перику осим у најдрастичнијим случајевима кад се никако не може помирити са губитком. Много чешће се користе умети, али и то је слаба утеха.

Медицина се већ деценијама улиње да помогне ћелавима. Досад је пронађен метод пресађивања косе, примењив само кад је у питању „пошумљавање“ темена, а врло

**Не дирајте
ми локнице!
За коврце
које се спуштају
низ слепоочнице
код неких
ортодоксних
Јевреја
(на фотографији
у једном
јерусалимском
кварту)
заслужан је један
члан жидовског
закона по коме
је забрањено
шишати косу
на том месту**

ном, лошом хигијеном, али исто тако и психичким стресом или емотивном траумом. Нека врста наслеђа важи и кад су читави народи у питању. Наиме, не ћелаве сви на исти начин: у земљама Средоземља чешћа је ћела која се јавља на темену, док Нордијци с годинама добијају „паметно чело“: коса им се високо повлачи тако да од ње на крају остане само „Хипократов венац“ са стране и позади. Шта све не раде мушкарци да то прикрију, какве све акробације и икебоне

добар успех доживеле су и технике „калемљења“ и усађивање власи. Недавно су британски истраживачи успели да одгаје људску длаку у епрувети и то је била права сензација. Новост је и могућност да се пресађује длака животиње на човека!

Једно је сигурно: онај ко буде пронашао лек против ћелавости постаће најбогатији човек света.

Припремила:
В. Милићевић

МРАЧНА СТРАНИЦА ЗАГОНЕТНИ НЕСТАНАК ИЗУМИТЕЉА

Нико не зна када је тачно Огистен ле Пренс почео да се занима за „покретне слике“. Тек, Патентни уред у Вашингтону примио је од њега молбу за лиценцу 2. новембра 1886, а свој главни проналазак заштитио је 10. јануара 1888. у Лондону и дан касније у Паризу. Носио је назив „Метод и уређај за пројектовање покретних слика“.

Ко је био Огистен ле Пренс, човек који је седам година пре браће Лимијер снимио свој први филм?

На једној старој дагеротипији видимо породицу овог француског генија који се родио у Мецу. На њој су отац и мајка и два сина од којих је старији постао архитекта и наставио се у Дижону, а јунак наше приче оженио се Енглескињом Елизабет Витли и у прво време живео у Лидсу. Радио је као ортак са Елизабетиним братом у једној инжењерској фирми, а затим постао мајстор за фотографију у боји на керамици и емајлу. Године 1881. Ле Пренс је отпутовао службено у Њујорк који му се толико допао да је одлучио да се заједно са породицом тамо пресели.

У то време Америка је лудела за оним што се звало „спектакл“. Огистен ле Пренс и сам се одмах позабавио тиме и направио своју прву „панораму“ која је толико успела да се убраја међу најчувеније. Показивала је, у гро плану, затим рељефно и укруг поморску битку између „Монитора“ и „Меримака“ за време сецесионистичког рата.

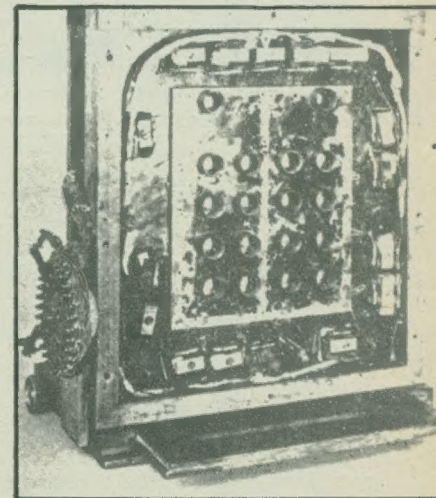
После тог првог успеха Ле Пренс је довео и породицу у Њујорк, имао је већ сина и две кћерке, а настанили су се у удобној кући у горњем делу Бродвеја. Толико се спријатељио са управником и домаћем оближње школе за глувонему децу да су му они од

свег срца ставили на располагање школску радионицу да „мајсторише“. Ту је, ваљда, и настао патент који смо већ поменули и који је прави почетак филмске уметности.

Петак, тринаести...

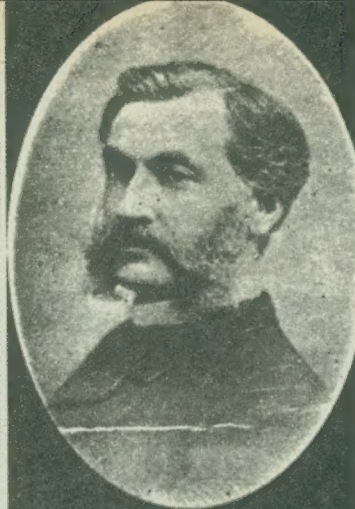
У Музеју природних наука у Лондону постоји и доказ да је Огистен ле Пренс снимио свој први покретни филм током 1888. године. Тачан датум се не зна, али како се на тих двадесет слика које се смењују на папирној траци виде Ле Пренсови таст и ташта, супруга и син, а зна се да је ташта умрла 24. октобра 1888, може се закључити да је сцена снимљена пре тог датума.

Скоро у исто време нешто слично извео је још један пионир, опет Француз, Етјен-Жил Маре а да један другога нису познавали, нити су знали да раде на истој ствари! Маре је то назвао „хронофотографија“, како ће се све до почетка нашег века звати... кинематографија. Дакле, Огистен ле Пренс је први, што ће рећи прави изумитељ „покретних слика“. Постоје и тра-

Ле Пренсова
камера
са 16 сочива.

**Да ли је реч о савршеном
злочину? Нема леша, нема ни
мотива, а нема ни трага од
човека који се звао Огистен ле
Пренс и који је, по свему
судећи, измислио
кинематограф. Полиција је
остала немоћна пред овим
случајем**

Огистен ле Пренс. Да ли су га убили супарници и отели му патент?

пуно неуверљиво јер се зна колико је Ле Пренс био на-
клоњен својој породици. За-
тим, ако је већ и хтео да „не-
стане” и побегне у Чикаго, зар
се не би опростио од Вилсо-
нових и понашао као да иде
брата у Дижон, па отпутовао у
другом правцу? Зар би ишао
у Дижон да би се вратио у Па-
риз, па онда „негде” напустио
воз? Неко у возу би то, уоста-
лом, приметио...

Тако је прошао цео век, а
да није откривена тајна не-
станка овог изумитеља. Поли-
ција је његов досије одавно
затворила, али историчари ни-
су. Пре десет година појавила
се и последња у низу препос-
тавки која, међутим, делује

гови који говоре да је он и
пројектовао свој филм на зи-
ду радионице у Лидсу, затим
у поменутој школи у Њујорку
у 163. улици.

Ето докле је, отприлике,
стигао истраживачки рад
Огистена ле Пренса када се
крајем лета 1890. године по-
ново нашао у Европи. Био је у
Лидсу, а потом је намеравао
да проведе викенд код брата
који је, како смо већ видели,
био архитекта у Дижону. За-
једно са Вилсоновима, брач-
ним паром из Лидса, дугого-
дишњим пријатељима, Ле
Пренс је стигао у Француску.
Договор је био да он прове-
де викенд код брата, да се
после тога нађу у Паризу и
опет заједно врате у Лидс.
Када су се Вилсонови у Бур-
жу растали од Ле Пренса, био
је петак, 13. септембар.

У понедељак, дакле 16,
Вилсонови су узалуд чекали
пријатеља у Паризу. И Витли-
јеви су исто тако узалуд чека-
ли у Лидсу, Ле Пренс се није
појављивао. Обавестили су
Скотланд јард и Сирте (фран-
цуску полицију) у Паризу.

Удес, злочин или отмица?

Према изјави брата архи-
текте, Огистен ле Пренс је
сео у воз за Париз тог поне-
дељка 16. септембра. Поли-
ција је предузела детаљну истра-
гу: претресла је воз, на-
шла све путнике од тога дана,
испитала све запослене, „про-
чешљала” целом пругом. Ни
најмањег трага од Огистена
ле Пренса! Ни пртљага ни би-
ло какве личне стварнице, ни-
шта нису пронашли.

Пошло се од свих могућих
претпоставки. Да ли се дого-
дио удес? У том случају, чак и
да је испао из воза, чак и да
се тело том приликом ско-
трљало на најнеприступачније
место, барем нешто би се на-
шло; шешир, кофер или штап
не би нестали са власником.

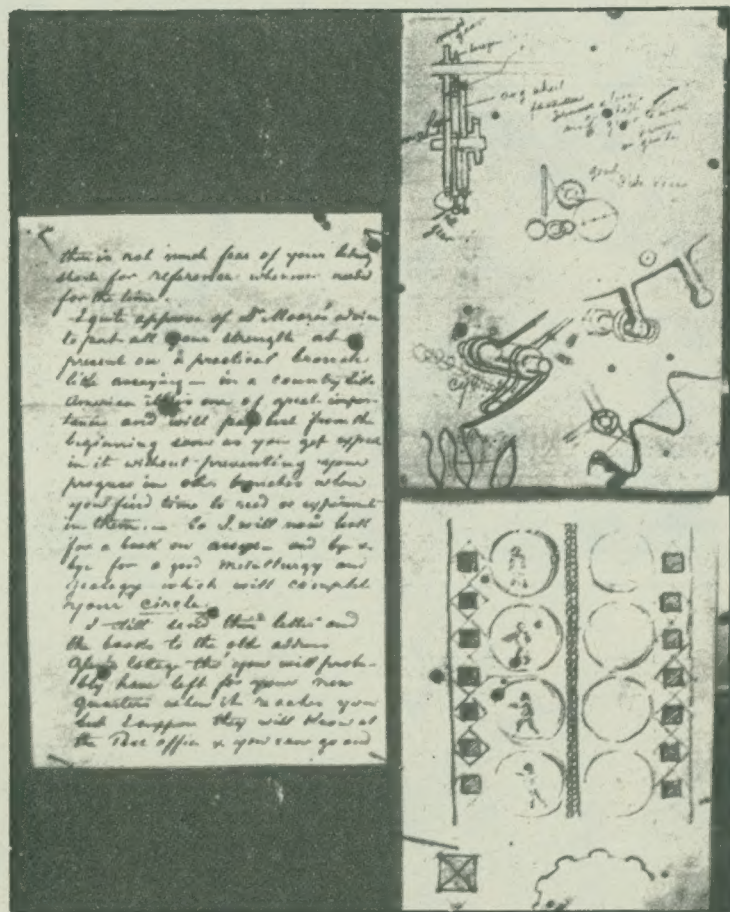
Можда су га напали непоз-
нати пљачкаши? И ово се чи-
нило мало вероватним, ако ни
због чега оно због Ле Прен-
сове грађе: био је цин од 190
центиметара, крупан и јак чо-
век који се не би дао тек тако
савладати. Макар би направи-
о буку коју би неко чуо, ме-
ђутим, нико од испитаних пут-
ника ништа није чуо ни опа-
зио. Најзад, нападач нити је
имао разлога, нити би имао
начина да уклони без и најма-
њег трага тело и потпуно при-
крије злочин.

Остала је и претпоставка да
није био у питању „обичан”
нападач него отмичари који
су све сјајно испланирали и
извели. Иако је та претпостав-
ка изгледала најприхватљиви-
ја, одбачена је јер нико није
могао да назре мотив за от-
мицу Ле Пренса.

Невероватно откриће, па промашај

Ле Пренсова удовица била
је, међутим, уверена да је
њен муж био жртва „особа
које су хтеле да преузму кон-
тролу над кинематографском
ситуацијом”. Ово је изјавила
новинарима 1930. Да ли је го-
дине 1890. постојала икаква
„кинематографска ситуаци-
ја”? Не само што није, него се
још нико и није одушевљавао
првим корацима у покретању
слика.

Што се тиче брата архитек-
те, он је, опет, тврдио да је
Огистен био пред финансиј-
ским сломом и да је стога из-
вео самоубиство, али преду-
зевши такве мере предос-
трожности да нико ништа није
могао да открије. Већ и лети-
мичан поглед на прилике у ко-
јима је живео Ле Пренс гово-
рио је сасвим супротно. У
Америци је зарађивао огро-
ман новац од „панорама”, а и
Витлијеви су у Лидсу спадали
у буржоазију високе класе.
Уосталом, његова породица
живела је сасвим лагодно и

Три листа Ле Пренсовог патента због којег је, како неки да-
нас верују, изгубио главу.

после његовог нестанка, па
све то указује да о финансиј-
ској пропасти није било ни го-
вора.

Тако су претпоставке једна
за другом падале у воду, про-
лазиле су године, а потом и
деценије. Негде 1974. године
у Јавној библиотеци у Дижону
појавио се аутор једне књиге
о почецима филмске умет-
ности који је потражио управ-
ника и саопштио му своје от-
криће које је звучало сенза-
ционално. Ле Пренс је, по ње-
му, умро 1898. у Чикагу, а не-
стао јер је желео да побегне
од породице!

Решење? Никако. Прво,
ова претпоставка делује пот-

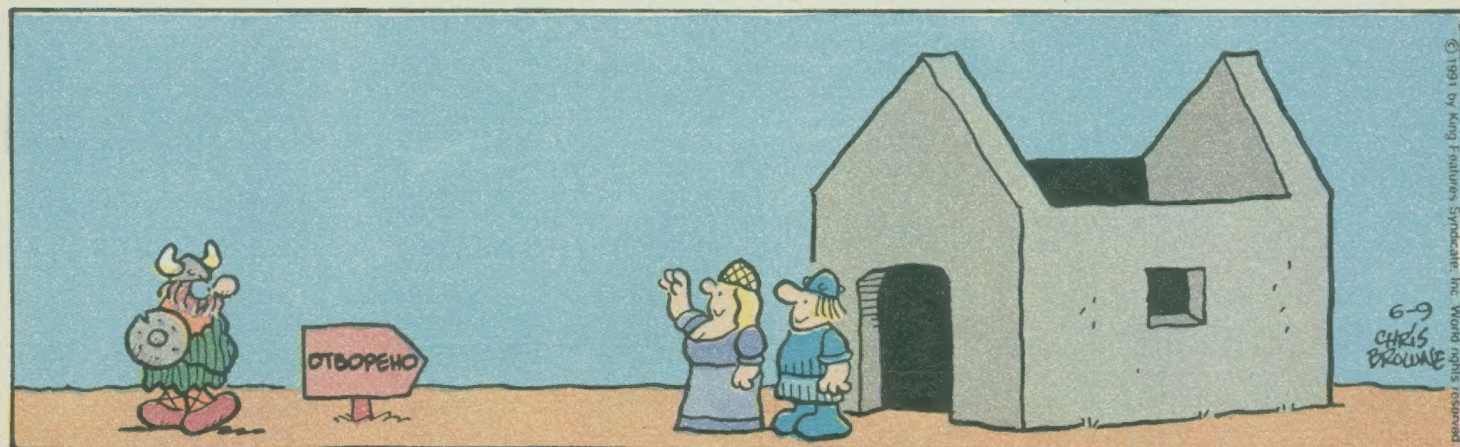
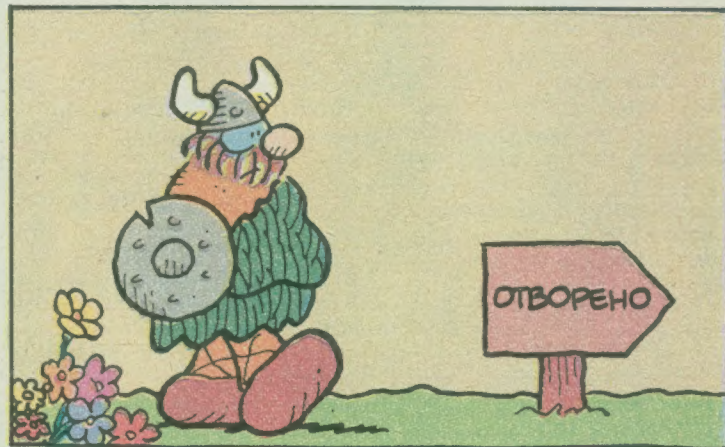
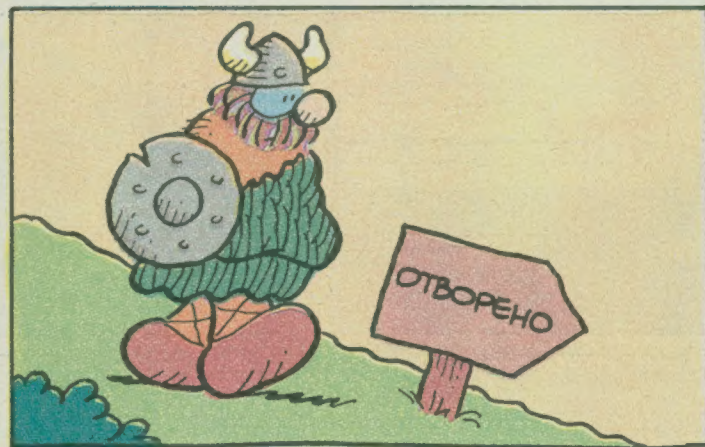
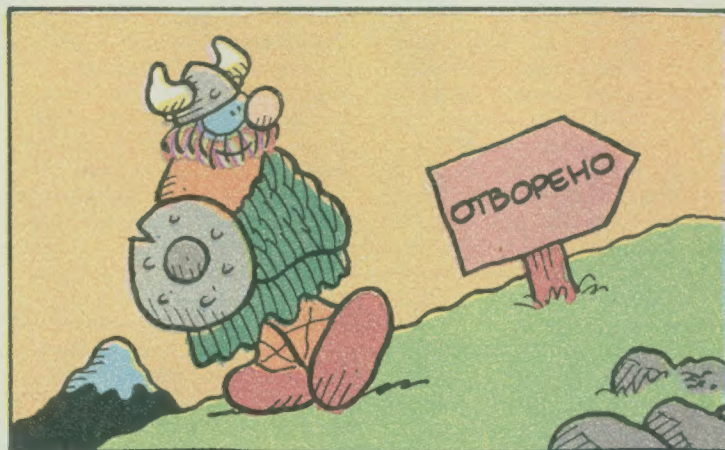
најлогичније. По њој, Ле
Пренс се опростио од брата и
кренуо на воз, али није у њега
ни доспео: отмичари су га
зграбили и убили још у Дижо-
ну. А полиција, заварана бра-
товљевом изјавом да је он
сео у воз, почела је истрагу
од станице, а не пре ње!

Да ли је Ле Пренсов патент
био кобан по њега? Да ли
филмска историја на самом
почетку има стравичан зло-
чин? Да ли ће се икада сазна-
ти истина о Ле Пренсовом
крају? За сада нико нема од-
говора на ову најмрачнију
страницу кинематографије...

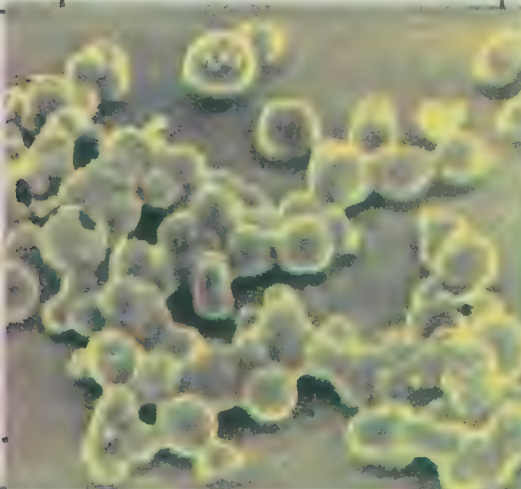
Припремила М. Крстуловић

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

КАКО СЕ ТО РАДИ?

На овој микроскопској фотографији видите микрокапсуле с парфемом које гребањем ослобађају мирис. Видите и листиће на коме су, унутар испрекидане линије, распоређене микрокапсуле које читаоце подсећају на мирис јабуке.

МИРИШЉАВЕ НОВИНЕ

водом и муња све док се не претвори у беличасту течност којом се премазује танушан листић од пластичне смоле. То се затим осуши, а онда лепи на лист хартије.

Данас и нека козметичка средства садрже микрокапсуле с хранљивим уљима која се ослобађају тек кад се то средство стави на кожу. На овај начин се, кажу, помада боље конзервира, односно може дуже да траје.

И још једна занимљивост: у Америци је 1984. снимљен вестерн филм који критика није нарочито добро оценила (звао се „Lust in the Dust“), али ће остати познат по томе што су се у току пројекције салом ширили одговарајући мириси. Гледаоци су, наиме, при уласку у биоскопску дворану добијали по један картончић са неколико бројева. Чим би се на екрану појавио неки од њих, требало је да сами загребу тај број на картончићу. Тако су повремено могли да осете мирис који је имао везе с одређеним догађајем на екрану, а највише, наравно, мирис барута...

Произвођачи парфема данас могу да рекламирају своје производе тако што ће мирис „смесити“ у лист новинске хартије. Довољно је да читалац протрља или загребе по-

вршину хартије па да се из ње ослободи тај мирис.

Ради се о сићушним капсулама с мирисом које не могу да се виде голим оком, а сачињене су од пластике која се трљањем или гребањем

лако ломи и ослобађа свој садржај. Ову технику, названу микроинкапсулација, лансирала је фирма „3М“ још шездесетих година.

Да би се капсуле напуниле, мирисно уље се помеша с

КАКО СЕ
ТО РАДИ

ТАЈНА СУПЕРЛЕПКА

Док пре готово једног века лепак се састојао од биљне гуме и лепљивих материја које су се веома дуго кувале са костима и кожом животиња. Овом лепку било је потребно доста времена да се осуши, а уз то није био ни нарочито делотворан.

Данас је највећи број лепака синтетичког порекла, брзо се суше и веома чврсто „хватају“. Они најбољи, такозвани суперлепкови, делују за само неколико секунди. Суперлепак је, у ствари, акрилска смола која се састоји из хемијских супстанци нафтног порекла. Ако се ова смола изложи макар и најмањој влази, њени молекули се сједињују у дугачке низове, процес који се назива полимеризација. У туби се то не догађа зато што се ту налази кисели стабилизатор. Кад се лепак размаже по некој површини, влага из атмосфере довољна је да неутралише дејство овог стабилизатора и лепак се тренут-

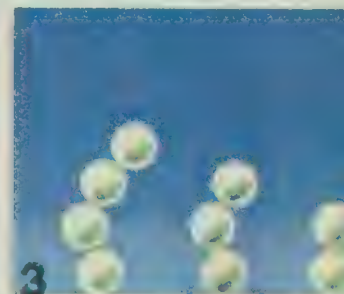
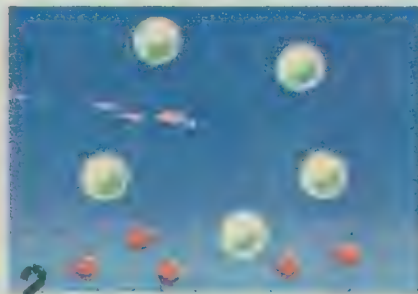
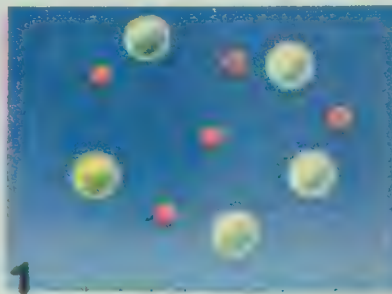
Снага лепка – на овој рекламной таблети жути аутомобил је залепљен нарочитим лепком, а на његов кров је постављено друго возило

но полимеризује, односно очврсне.

Суперлепак приања на нашу кожу зато што је влажна. Догађа се да се прсти међусобно залепе или прилепе за предмет који желимо да саставимо. (У том случају рука или предмет треба да се потопе у топлу воду и пажљиво раздвоје.) Због ове своје особине суперлепак се користи у хирургији у виду аеросол спреја – за састављање посекотина без шивења.

Начин деловања суперлепка: 1) Суперлепак садржи кисели стабилизатор (црвено) који га у туби одржава у течном стању. 2) Стабилизатор неутралише влагу (плаво) на површини предмета који хоћемо да залепимо. 3) Лепљиви молекули се затим сједињују у дугачке ланце који веома чврсто „држе“.

Мртваци не говоре, али зато кости чувају трагове. Одгонетањем тих трагова бави се релативно млада наука – судска антропологија, која полицији и историчарима помаже да разреши старе и нове злочине и загонетке.

Стотинак судских антрополога колико их има у САД имало је прошле године пуне руке посла. Током тих дванаест месеци учествовали су у решавању две хиљаде полицијских случајева. Готово непогрешиво откривали су пол, расу, старост, висину умрлог, па чак и место где је одрастао...

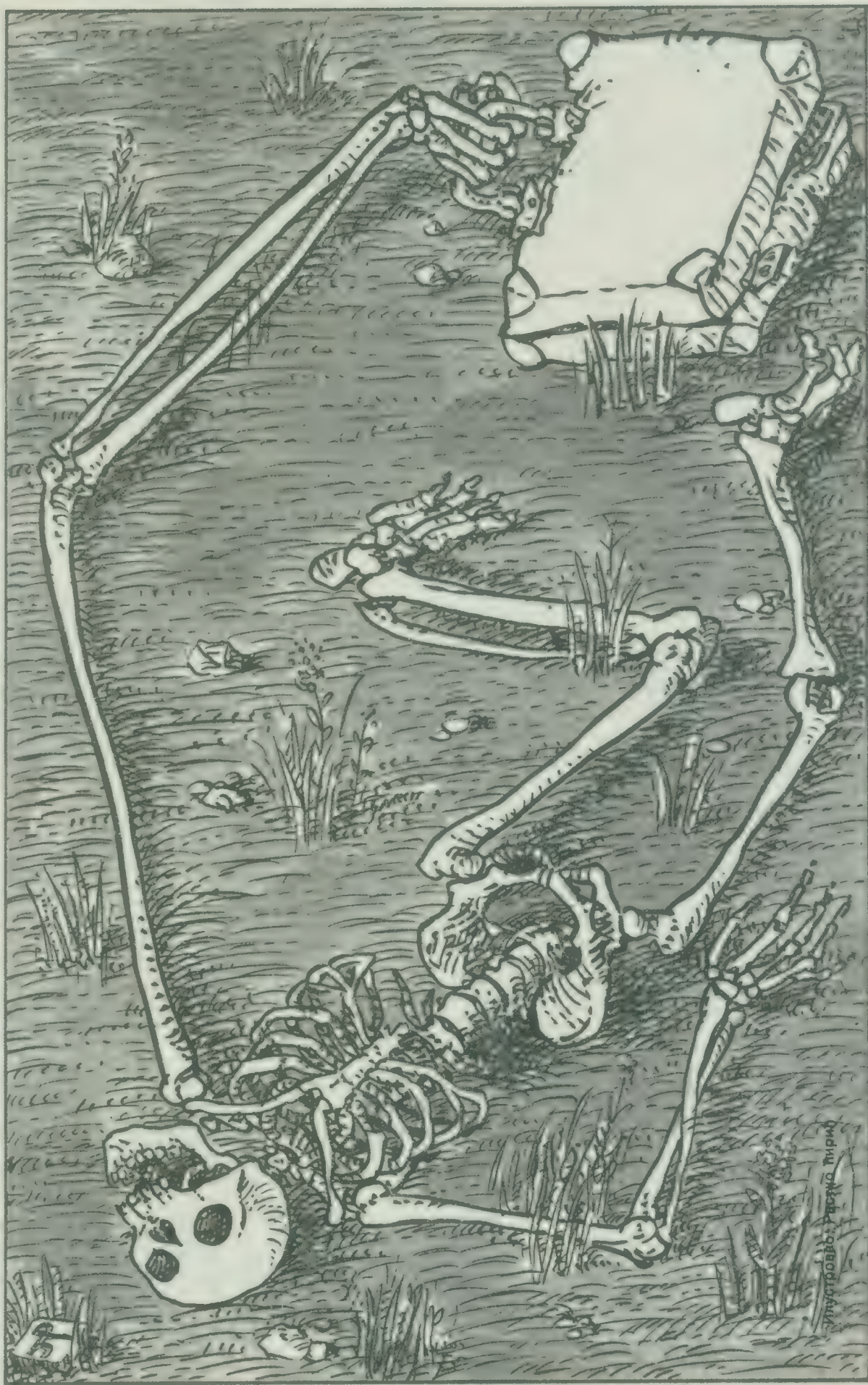
Дијагноза после четири века

Када је 1982. године с дна океана, у близини острва Вајт, на светло дана извучен адмиралски брод Хенрија VIII „Мери Роуз“, у олупини су нађене и људске кости. Неки од тих костура разликовали су се од осталих по задебљању које се код свих налазило на истом месту – на једној од рамених костију. Стручњаци су на основу ове незнатне аномалије са закашњењем од четири века поставили дијагнозу: професионална деформација. Занимање о коме је реч: стрелци.

Задебљање је, наиме, последица чињенице да су ти људи провели живот у повлачењу и затезању тешког лука. Посредни закључак изведен на основу броја деформисаних рамена: краљ Хенри је своју имовину превозио под дебелим наоружањем.

После пада војне хунте у Аргентини, бивши режим покушао је да заташка масовне злочине које је почињо. Према званичној верзији, никаквих масовних ликвидација није било. Насупрот томе, борци за људска права упорно су тврдили да је хунта између 1976. и 1983. године погубила на хиљаде Аргентинаца.

Коначну пресуду дала је судска антропологија. Обдукције на телима нађеним у гробницама које су откривене у предграђима и пустарама наомак градова недвосмислено су потврдиле да се радило о масовним ликвидацијама. Проговориле су кости на којима су сачувани трагови метака испаљених у потиљак, често из непосредне близине, смрскане лобање, поломље-

ЛАЖУ

ни удови. У многим случајевима насилна смрт установљена је само захваљујући облику искрзаних ивица рупа које су меци направили у костима.

Грбови, како се показало у Аргентини, више не чувају тајне „Експерти за судску антропологију изнова исписују историју“, каже др Марк Микоци, директор Националног музеја здравства и науке из Вашингтона.

Рекло би се да нема више убиства које је довољно старо да би време са тела жртве избрисало трагове злочина. Кости, коса и нокти одолевају деценијама

Расне разлике: од врата навише

С деведесет и пет процена-та тачности, рецимо, карличне кости показују да ли се ради о мушкарцу или жени. Карлица је код жена смештена ниско и широка је како би јој омогућила порођај. Насупрот томе, код мушкараца су карличне кости постављене високо и уже су. Мушке лобање су дебље од женских и имају израженије аркаде.

Кости такође откривају и да ли је жена рађала или не. Жлеб на једној кости у висини доњег дела кичме и бедрене кости се шири и продубљава при проласку бебе. На основу овога је амерички судски антрополог Клајд Сноу доказао да се око 400 „ишчезлих“ Аргентинки породило непосредно пре него што су ликвидирале.

Разлике међу расама почињу од врата навише. Уски назални путеви и мали размак између очних дупљи особени су за белце, изражене јагодичне кости за азијате, а ноздрве у облику наопако окренутог срца за црнце.

Старост умрлог у тренутку смрти одређује се на основу старости зуба, као и према ширини размака између костију лобање, карлице и удова. Још један поуздан показатељ старости су бразде на предњем делу бедрене кости, које су у шеснаестој години јасно изражене, а затим се постепено поравњавају да би до тридесет и пете године живота попримиле издубљен облик.

„Кључеви“ за одгонетање тајни које крију кости множе се из дана у дан. Антрополог Кенет Кенеди са „Корнела“ тако је утврдио преко 400 показатеља последице везе између трагова на костима и

Готово да више нема убиства које је довољно старо да би време са тела жртве избрисало трагове злочина

физичке активности. Ту, рецимо, спадају истурена вилица која се јавља код свирача дувачких инструмената или „вишак“ од једне кошчице у зглобу леве шаке код виолиниста

Увећана подлактица поуздан је знак повећане мишићне активности поменутог дела руке и јавља се, рецимо, код бацача лопте у безболу или тенисера. Прсти руке чувају трагове савијања и истезања лигамената карактеристичних за држање оловке или пера.

На основу овога ван сваке сумње је доказано да је један број египатских мумија за живота припадао поштованој професији дворских писара.

Антрополог Даглас Оузли са Института „Смитсонijan“ је на основу једва приметних засека на зубима једног женског костура из колонијалног периода америчке историје закључио да се ради о кројачици. Засеци су настали као последица свакодневног држања игала и чиода у зубима...

Одају нас зуби

Што се судских антрополога тиче, човека чини храна. Кости месоједа садрже више бакра и цинка, кости вегетаријанаца више магнезијума и мангана. Различити састави тла садрже различите изотопе стронцијума који улазе у ланац исхране и, коначно, завршавају у људским зубима у виду наслага. Све што се у првих 12 до 15 година живота наталожи на зубима бива прекривено зубном глеђи и ту остаје заувек

Поређењем стронцијума из зуба са стронцијумом из тла, антрополози су у стању да одреде чак и географско порекло хране коју је дотична особа узимала. Под условом, разуме се, да је ова умрла пре појаве трансконтиненталних летова и трансконтиненталног извоза и увоза хране.

Припремила М. Илић

ОВО НИСТЕ ЗНАЛИ

80 ГОДИНА БЕЗ СУДАРА

● То је све донедавно могло да се каже за шоферску каријеру 97-годишњег

Енглеза Џорџа Писа. Возачку дозволу добио је 1909. у својој 16. години. Од тада му је читав живот био везан за аутомобиле – радио је као шофер и аутомеханичар, а био и велики љубитељ аутомобила. И, за свих тих осам деценија није имао ни најмању незгоду.

Међутим, прошле године Џорџ Пис је доживео велико разочарање: на само 15 метара од своје куће ударио га је с бока аутомобил за чијим је воланом седела његова рођена жена. Истина, Пис није крив за незгоду, али је то поднео веома тешко јер се надао да ће до краја живота његова возачка биографија остати без мрље. Није га утешило ни то што је штета на колицима била минимална.

Ипак, Џорџ Пис ће добити извесну утеху – ући ће у Гинисову књигу рекорда као најстарији и најпажљивији возач на свету.

ЕНГЛЕСКИ РАЖЊИЋИ СТАРИ 1000 ГОДИНА

● На чувеној таписерији из 11. века, која се чува у француском граду Бајеу, приказано је између осталог и како се припремају ражњићи! Ражњићи су спремљени у част победе код Хестингса 1066. године.

Претпоставља се да су ово данас популарно јело са роштиља у Европу донели Сиријци у 7. веку.

АЛПИНИСТИ НА ДРВЕЋУ

● Број соколова се у Немачкој, као и у готово целој Европи, нагло смањује. Скривитим местима где су се ове птице гнездиле човек се сасвим приближио, а и пољски мишеви, њихова основна храна, масовно страдају од хемијских средстава. Алпинистичко друштво Немачке одлучило је зато да покуша да помогне соколима.

У местима која су погодна за гнезђење они бирају највише дрвеће и најзгодније гране на којима могу да се изграде кућице. У томе се састоји њихов нимало лак посао јер кућице често треба поставити на висини од 25 до 30 метара.

Необичан метод већ је дао резултате. Године 1987. у 36 кућица соколски парови одгајили су 83 младунца, а 1988. у 64 гнезда 162 младих, док је 1989. број соколића порастао чак на 344!

Илустровао: Љубомир Милојевић – Љубав

Непријатни
сусрети
у
природи

СКАЧУ, ЛЕТЕ, ГМИЖУ

Опрез никада није на-
одмет, а златно прави-
ло гласи: пазите где
газите и где лежете!

И... УЈЕДАЈУ

Црна удовица је најопаснији
паук из наших крајева

Чим се време пролепша, излазимо у лаганој одећи, а то значи да су нам руке и ноге често потпуно откривене. Ако идемо ван града, долазимо у додир с природом, па постоји могућност да се сусретнемо са разним животињама. Често у новинама читамо како око нас живи безброј створења која скачу, трче, гмижу и... уједају. Често се безопасних врста бојимо и убијамо их, док на другој страни сасвим занемарујемо оне које могу да изазову велике невоље. Дакле, веома је важно да умемо да препознамо стварну опасност и да знамо како да се са њом суочимо. Зато ћемо поменути неке опасне животиње, оне које су спремне да нападну човека, а живе у нашим крајевима.

Сисари – Иако су готово ишчезле или сасвим проређене, животиње попут вукова и медведа, које спадају у крволочне звери, могу да буду опасне само ако се ради о женкама које имају младе. Ко зна колико је природњака било у ситуацији да се на брзину узвере на дрво како би избегло бес дивље свиње која је поверовала да су опасност за њено потомство.

Птице – Иста ствар важи и за неке врсте птица, међу које првенствено спадају грабљивице. Опасне су само у случају ако их неко узнемирава у гнезду.

Гмизавци – Опште је мишљење да су они најопаснији. Опасним се, наравно, сматрају отровнице, иако међу змијама има и оних које су сасвим безазлене. Само су неке змије отровне и опасне за човека. Зато треба да научимо да их препознамо – да избегавамо сусрете с њима или бар да не изазивамо њихов бес.

У многим приручницима, кад су змије у питању, углавном се наговештава разлика

Веома је лако
разликовати
отровницу
(горе) од белоушке
(у средини)
или сасвим
безазленог
слепића

у облику главе и зенице. Али, то су ствари које можемо да препознамо само из непосредне близине. Дobar познавалац би могао да уочи разлику са раздаљине од два до три метра. Отровница је обично спорија и не вијуга много приликом кретања, што се разликује од начина на који се крећу слепић или водена змија, на пример. Разликују се чак и у изгледу: отровница је беља и није дужа од 70 центиметара. Тање, много дуже и потпуно безопасне су обичне водене змије.

Неосноване су и смешне, иначе познате, приче о томе како отровнице скачу с дрвећа, али је зато истина да у летње доба и увек кад је топлије и кад нема ветра могу да се виде, нарочито ноћу, како трагају за храном. А то опет побија тврдњу да су оне дневне животиње. Сви остали рептили, укључујући и геконе о којима је Забавник недавно писао, могу према човеку да буду агресивни, али нису опасни.

Водоземци – И њих често малтретирамо због прича како су даждевњаци отровни, а крастаче опасне јер избацују течност којом могу да ослепе човека. Истина је да ако ове животиње морате да додирнете, треба да оперете руке јер слузава материја којом је прекривено њихово тело, углавном ради заштите од грабљиваца, може заиста да надражи слузокожу очију.

Морске животиње – Иако ћемо оставити по страни морске псе и орке, морамо да кажемо да и у нашем мору могу да се доживе непријатни сусрети. За њих су најчешће криве медузе које су опасне чак и онда кад их избацимо на обалу. На телу имају посебне ћелије које се при додиру распрскавају и избацују отровну течност састављену од различитих супстанци. Међу њима је и тетрамин, познат по томе

Гнездо стршљенова. Не воле да им се неко приближава и сметају им нагли покрети. Њихов масовни напад може да буде веома опасан

Домаће шкорпије нису опасне као оне из тропских крајева, али је њихов увод веома непријатан

Леђно пераје ове рибе садржи отров

што изазива привремену парализу и може да утиче на рад срца и крвни притисак. Деловање отрова најчешће је веома болно, али никада смртоносно. Треба одмах „ожарено“ место испрати морском водом, никако слатком, или лагано очистити песком, а затим намазати неком кортизонском машћу.

Од других опасних животиња које најчешће живе на само неколико метара од

обале најпознатија је риба паук. Дугачка је до 40 центиметара и на леђном перају има жаоке које при додиру луче отров. Осим јаког бола изазива грозницу, повраћање и неправилан рад срца. У случају да вам се догоди незгода, рану треба да исцедите и ставите топле облоге јер је отров осетљив на топлоту.

Да бисте све ово избегли док газите кроз воду, вуците ноге по песку јер ћете

тако отерати рибу пре него што је нагазите.

Копнени бескичмењаци – Ово је група животиња с којима можемо да имамо највише муке. Најчешће због тога што преносе и вирусе различитих болести. Нећемо о „крвопијама“ – бубама, стеницама и комарцима. Поменућемо оне који су снабдевени отровним апаратима за напад и одбрану као што су пчеле, осе и стршљени. Ови последњи, нарочито кад нападају у групи, могу да буду веома опасни. Најбоље се не приближавати њиховом гнезду и не чинити нагле покрете који могу да изазову њихов бес.

Шкорпије и неки паукови могу такође да изазову болне уједе, али они никада нису смртоносни. Изузетак је паук познат под именом „црна удовица“ који је величине око једног центиметра и препознаје се по црном стомаку и црвеним тачкама на леђима. Код нас га има у Приморју. Ујед се често и не осети, али се после неколико часова појављују температура, болови у стомаку и кочење руку и ногу. Ако је човек здрав, све пролази за 3–4 дана. Али, последице могу да буду и кобне уколико алергијска реакција изазове поремећаје у раду срца и плућа.

Увек кад се нађете у природи треба да пазите где газите и где лежете. Без обзира на то што је овај наш животињски свет далеко безазленији од тропског, опрез никада није сувишан.

Припремио Д. Варагић

КЕНА БУПА, КЕНА БУПА!

Зоран Недељковић на-
главачке је полетео
кроз отвор бунара ши-
рок 90 центиметара,
према дну далеком 32
метра одакле је стизао
глас: „Изгибосмо!”

Убеђивање је трајало дуго и покатак кад било мучно. Већ се гомилала врелина јунског дана, а Зорана Недељковића званог Кена чекали су огромни откоси на коњијиној ливади. Обехао да му помогне у сакупљању сена, да изненадан облак не нанесе кишу и уништи летину.

Сладиша Петровић, међутим, није одустајао. Молио је Кену да му помогне око чишћења бунара. Једва је, вајкао се, нашао бунарију који има петљу да се спусти у бетонирани отвор дубок 32 метра. Да би га наговорио, често га је подсећао на заједничке одласке у лов, али и ловачке приче.

– У реду, али могу да останем само до подне – најзад је пристао тридесетогодишњи пољопривредник из села Мајиловац код Великог Градишта. – После морам да помогнем у сакупљању сена, обећао сам човеку.

Око бунара је, дабоже, стајало више доколичара него оних који су радили. Леп дан, многи залудни, а ту може да буде zgodног разговора. Тако је било све док сунце није поштено припекло, кад су бројачи облака одјездили у хладовину. Остало их је само тројица, и то оних који су једини и имали разлога да буду ту.

На дну бунара муљ је кофом вадио бунарију Љубиша Плећан и качио је на сајлу коју су уз помоћ чекрка извлачили Кена и Румун коме нико више не памти име. Невоље су кренуле од самог почетка. Наиме, кад год би празна кофа додирнула дно бунара, сајла се опуштала и искакала из жлеба на чекрку. – И сваки пут је Кена, иначе онизак, морао да се пропиње на прсте и враћа сајлу на место. И још је, за баксуз, био у ципелама које су се клизале на влажном бетону.

Подне је већ прошло, а Кена је и даље стрпљиво извлачио кофе с дна бунара. Једноставно, није могао да напусти посао усред посла. У једном тренутку из дубине се јавио бунарија:

– Смрзао сам се и хоћу напоље да се мало окрепим и просушим. Викни домаћиници да пристави кафу, а ти ми додај ону дебљу сајлу да изиђем!

И Кена је већ осећао умор. Поново је, да би наместио на чекрк ову сајлу, морао да се пропне на прсте. И поново се оклизнуо, али овога пута тако неспретно да је изгубио равнотежу и ослонац. Полетео је главачке кроз отвор широк 90 центиметара, према дну далеком 32 метра што, отприлике, одговара висини једне дванаестостратнице.

Паралисан од страха и слеђен од беспомоћности, Кена ни гласа није пустио. У једном тренутку је осетио језив бол у рамену, лупио је у зид и, ударајући телом час у једну час у другу страну, летео према дну с ногама напред. Бол му је помрачио свест и више ништа није осећао.

Зато време, бунарија Љубиша је, видећи да нешто велико и тамно заклања грачак светлости на отвору

бунара и лети према њему, успео само да врисне: „Изгибосмо!” и да се приљуби уза зид. Кена је попут ђулета улетео у, срећом, дубок муљ и пао ничице. У невероватној игри случајности успео је да у неконтролисаној лету промаши две железне шипке које би га сигурно исекле.

Бунарија, једва успевајући да дође себи, зграбио је Кену за косу и извукао му главу из муља. Без свести, угушио би се да није било бунарије.

У међувремену, док је на дну бунара трајала драма, устрашени Румун који је помагао Кени у извлачењу муља као без главе појурио је газдиној кући вичући:

– Кена бупа! Кена бупа!

Укућани су га гледали у чуду. Нико у први мах није разумео шта то Румун виче. Тек када су приметили да поред бунара нема Кене и схватили да оно „бупа” заправо значи пад, одјурили су према месту несреће. Одоздо су допирали бунаријини позиви у помоћ.

Помоћ је брзо стигла у облику трактора. За њега је закачена дебела сајла, бунарија је испод пазуха зграбио и даље онесвешћеног Кену и извлачење је почело, али тако да умало није изазвало двоструку трагедију.

Илустровао: Зоран Поповић

Тракториста је недовољно опрезно кренуо напред и сајла је закачила тешку гвоздену конструкцију која је наткрилила бунар.

Дотад чврста, грдосија се заљуљала и умало да све падне у отвор из којег су покушавала да се извуку два створења. У последњем тренутку брижни тракториста је приметио шта се дешава, а прискочили су и укућани, те је конструкција задржана.

На запрепашћење свих, кад су изишли из бездана дубоког 32 метра, Кена је још ошамућен стао на ноге и сасвим мирно запитао домаћинцу да ли је скувала кафу за бунарију. Онда се онесвестио.

У пожаревачкој болници су изненађени лекари утврдили да Зоран Недељковић звани Кена нема прелома, ни унутрашњег крварења. Само мање огреботине и поприлично расечено уво.

П. Милатовић

ДАНАС
ОБЈАВЉУ-
ЈЕМО...

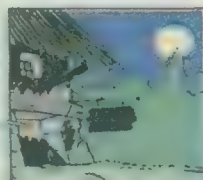
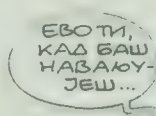
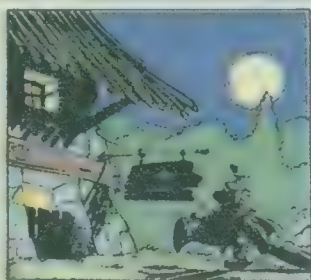
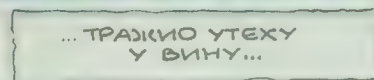
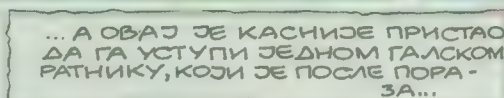
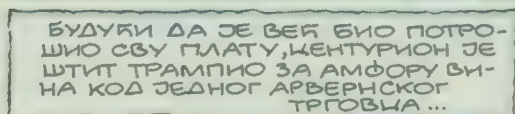
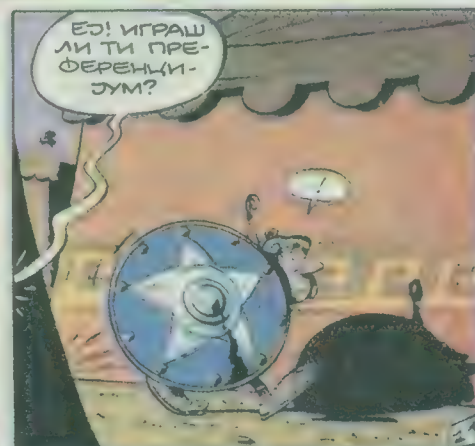
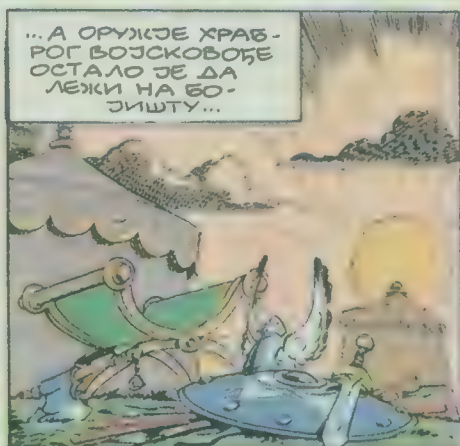
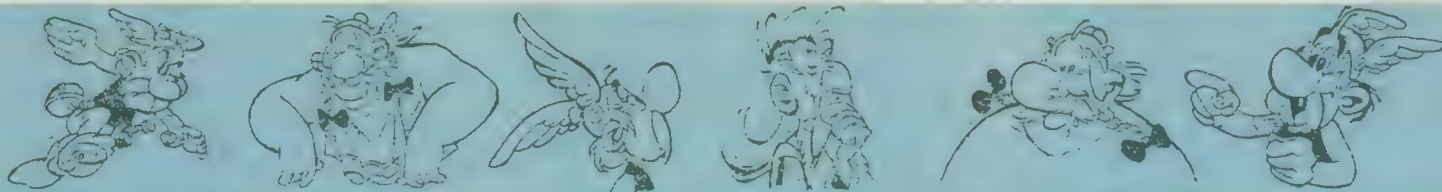
... ЈОШ
ЈЕДНУ
УРНЕБЕСНУ
ЕПИЗО-
ДУ О...

... АСТЕРИКСУ И
ОБЕЛИСКУ!

ДВАДВА
ДЕКАДА

ДРВЕНСКИ БИТИТ

ПИШЕ: ГОЏИНИ (GOSCINNY)
ЦРТА: УДЕРКО (UDERZO)

САДА ЈЕ ЧИТАВА ГАЛИЈА ПО-
КОРЕНА. ЧИТАВА? НЕ! ОСТАЛО
ЈЕ СЛОБОДНО ЈЕДНО ГАЛСКО
СЕОКЕ, НАМА ДОБРО ПОЗНАТО,
У КОМЕ ЈЕ МОРАЛ БИО ВИ-
СОК И У КОЈЕ СУ СЕ СВАКИ
ЧАС ПРИРЕЂИВАЛЕ БУЧНЕ
СВЕТКОВИНЕ.
ПОСЛЕДЊА СВЕТКОВИНА
ИМАЛА ЈЕ НЕОЧЕКИВАНЕ
ПОСЛЕДИЦЕ...

ХААА!
ХООХААИИ!
ХУАУУ!

ЈЕ Л'ТО
КОЈУ
ВЕПРА?

НЕ, ТО НАШ
ПЕВАЧ ПЕВА
УСПАВАНКУ!

ПУСТИТЕ
ДРУМДА ДА ПРО-
БЕ! НАШ ПОГЛА-
ВИЦА ТАНДАРА-
БРИКС ЈЕ БО-
ЛЕСТАН!

УВЕК ИСТА ПРИЧА!
НАЈДЕРЕ СЕ И НА-
ЛОЧЕ С ПРИЈАТЕЉИ-
МА, А СУТРАДАН
ГА СВЕ
БОЛИ!

ПА, НИЈЕ
БАШ СВЕ!

ЈЕ Л' ОВДЕ
БОЛИ?

БОГАМИ,
ТО ЈЕ,
ЈЕТРА!

НИСАМ
ЗНАО ДА
И ТУ МОЖЕ
ДА БОЛИ...

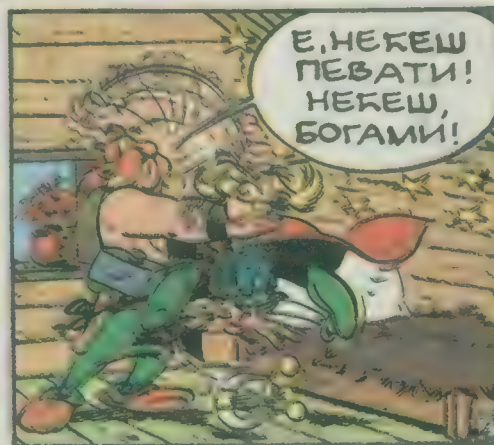
АХ,
ЈАДАН
ЈА...

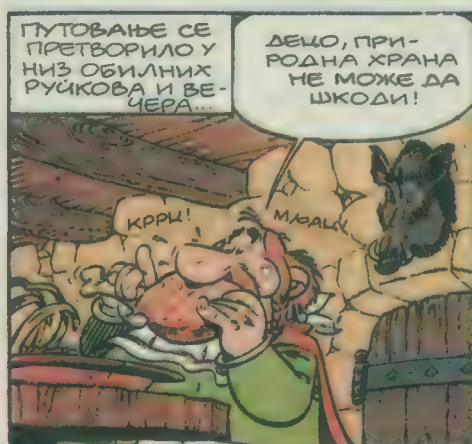
У ПРАВУ ЈЕ
БОМБОНА, ТВОЈА
ЖЕНА, ПОГЛАВИ-
ЦЕ! СУВИШЕ СИ ЈЕО
И ПИО...

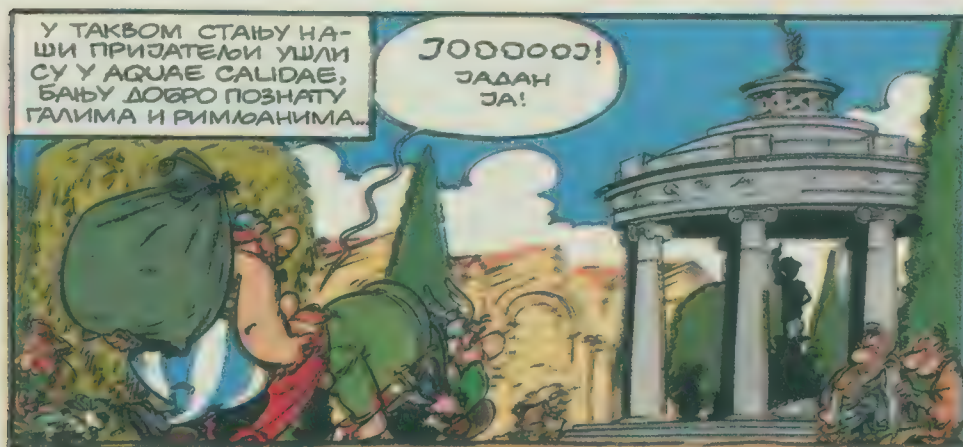

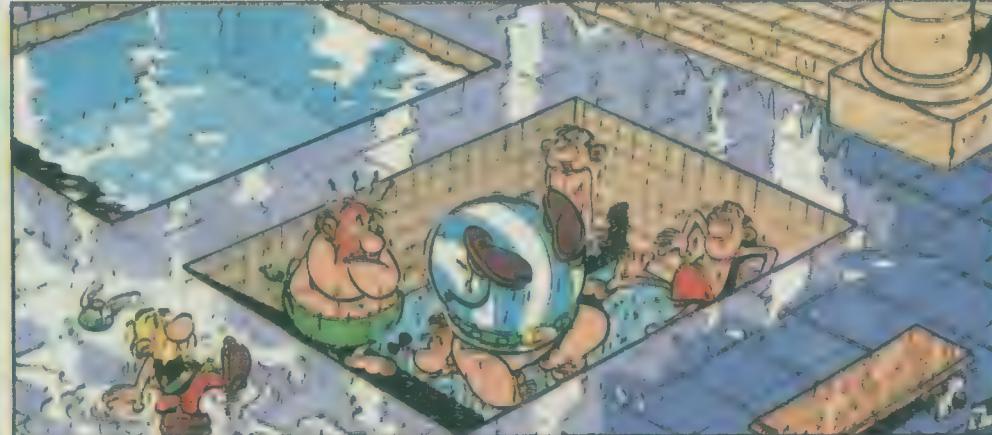
НИСАМ ЗНАО ДА
СЕ МОЖЕ
СУВИШЕ ЈЕСТИ!

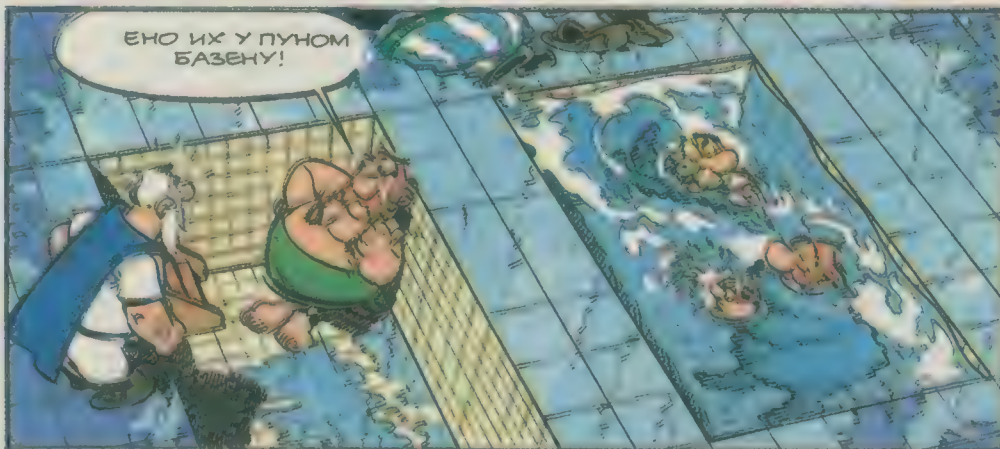

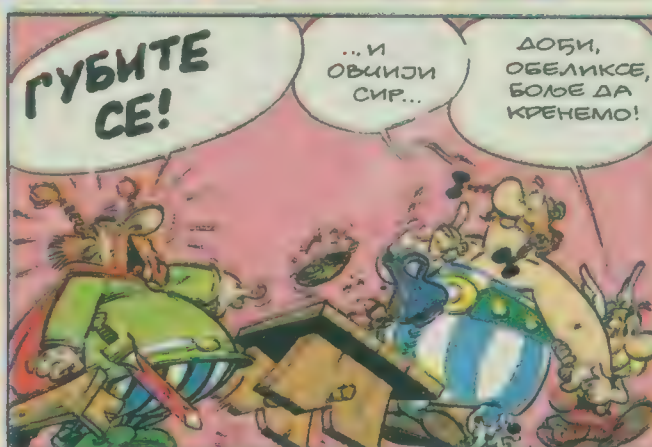

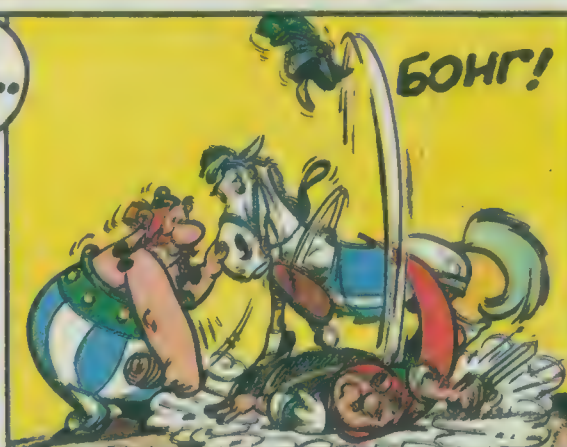

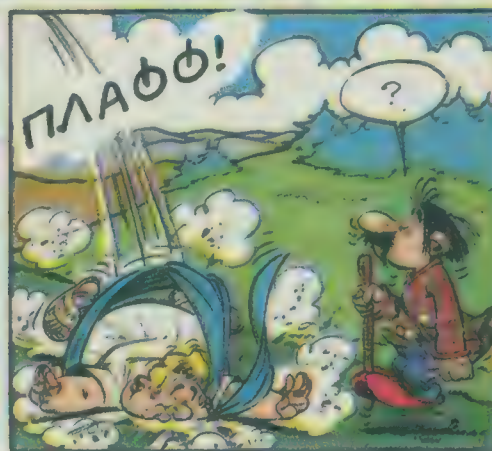

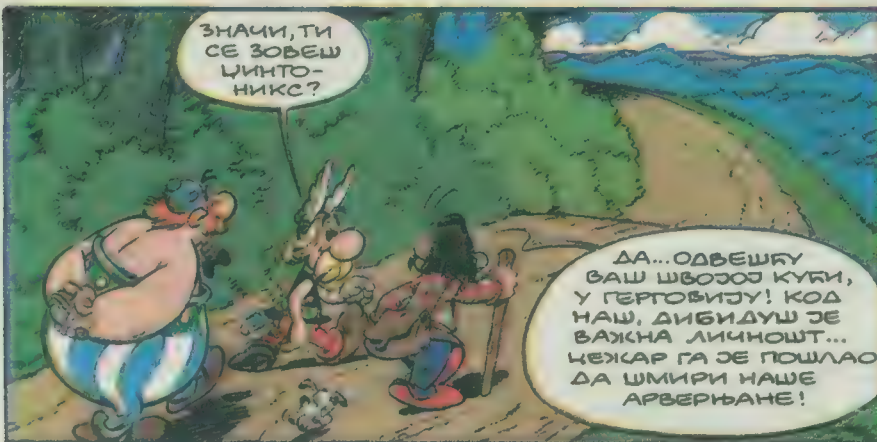

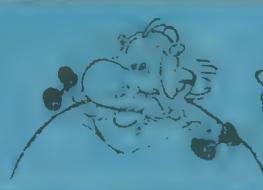
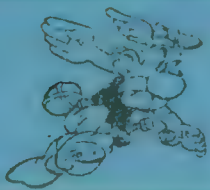

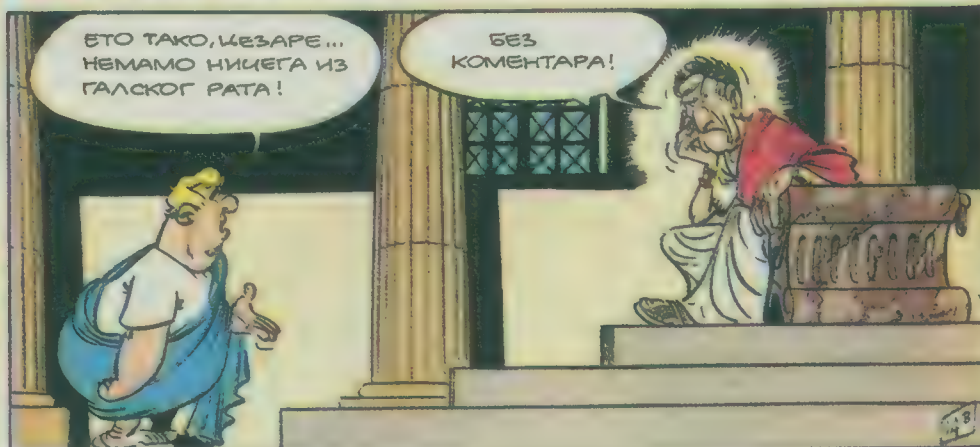
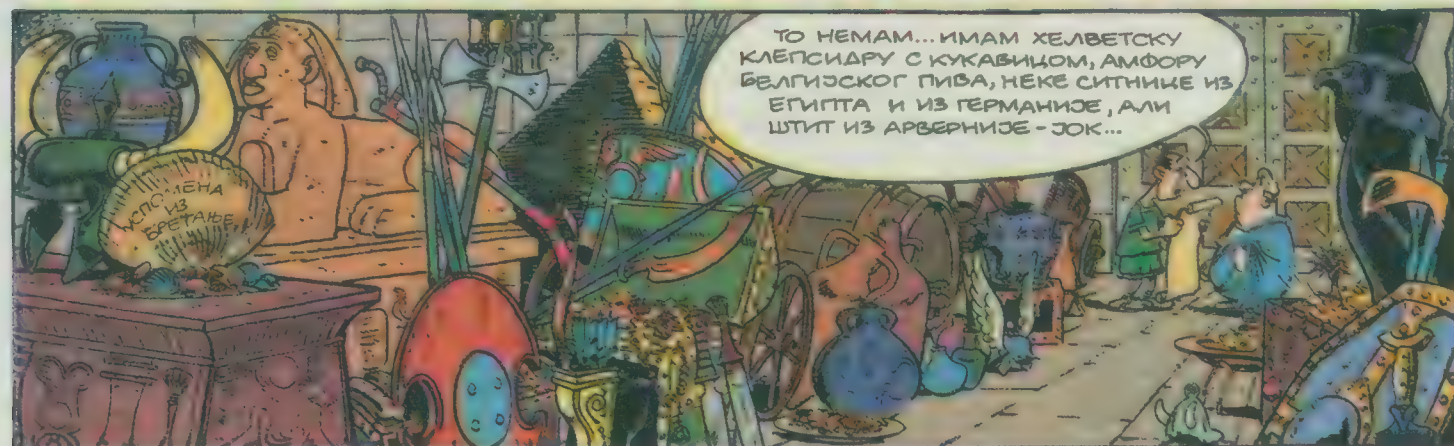
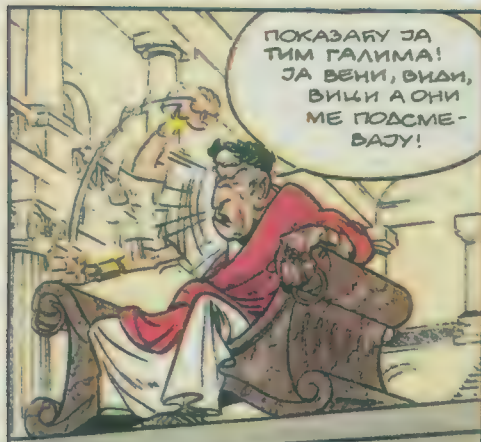

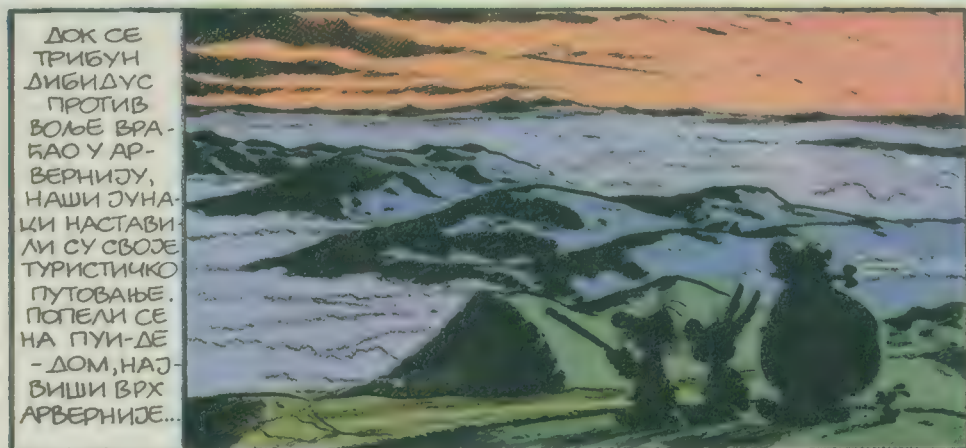

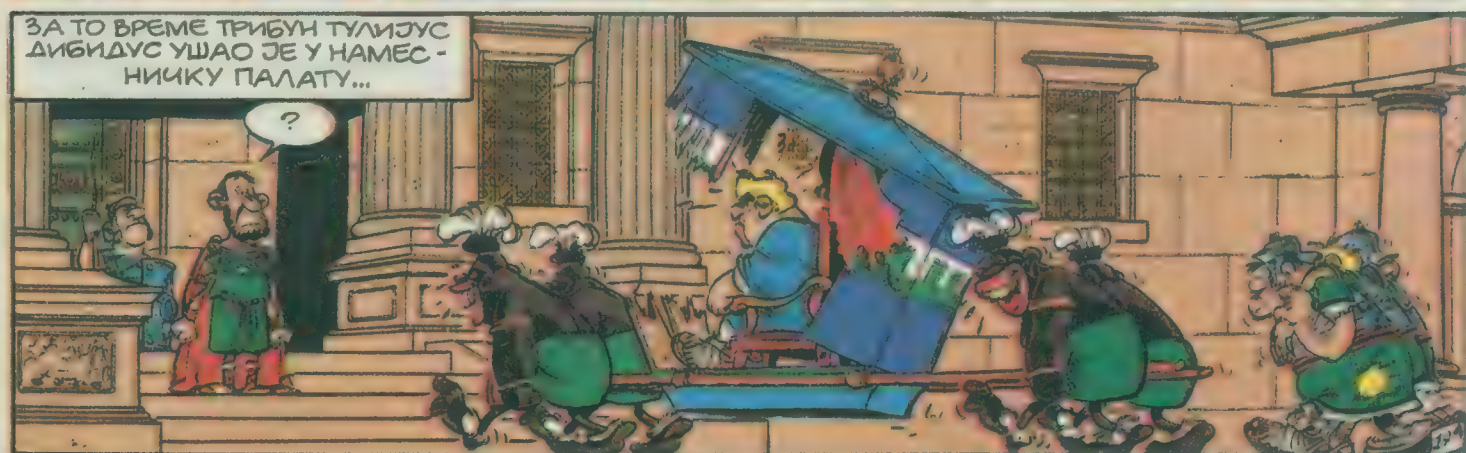
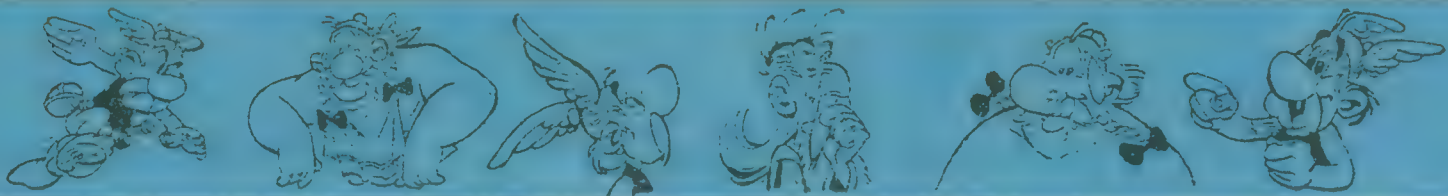

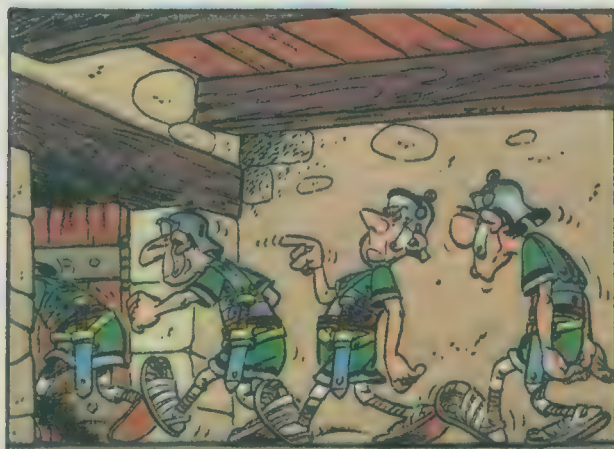
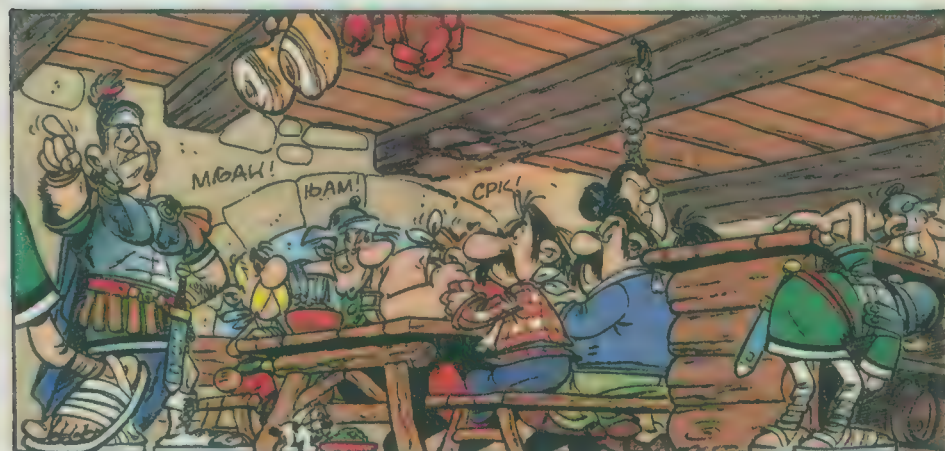

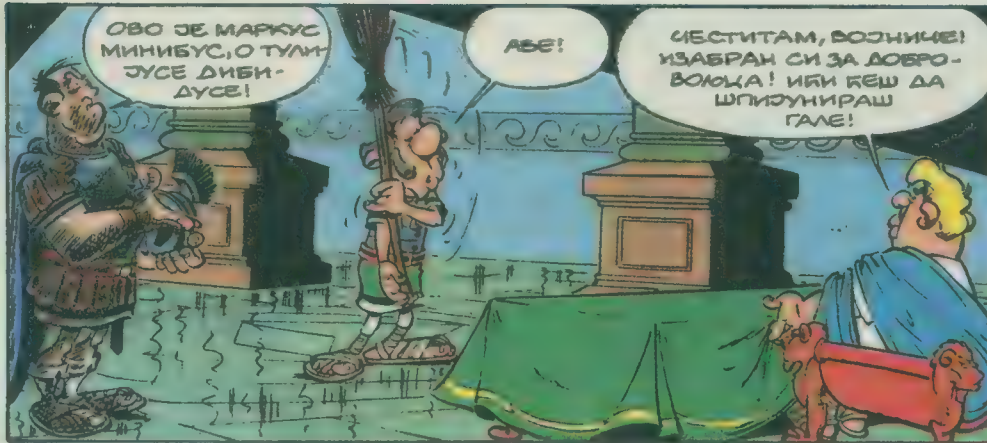

КРАД У СЛЕДБЕРЕМ БРОДУ.

**ДРУГИ
СВЕТСКИ
РАТ**
**Операција
„Бакља”**

АНЂЕЛИ СМРТИ

У предвечерје средином септембра 1942. негде у дубини Енглеске спусти-ли су се падобранци у немачким униформама. Било их је око седамдесет.

Фармер на чије имање су непријатељски војници искочили из авиона потрчао је друмом према својој кући да телефоном обавести оближњу Народну одбрану. Падобранци су, међутим, били бржи. На кућном прагу фармера је дочекао заповедник групе, омањи, здепаст и црно-пут човек и обратио му се на енглеском:

— Опростите, господине, ми нисмо Немци већ припадници падобранског батаљона армије Сједињених Америчких Држава. У питању је вежба, то је све што могу да кажем!

Паклена обука

Заповедник се звао Ед Раф и одиста је командовао Другим батаљоном 503. ваздухопловног пука. Наравно, његов чин и звање држани су у строгој тајности јер је и јединица на чијем челу је стајао окупљена тајно и за посебан

ИСКРЦАВАЊЕ САВЕЗНИЧКИХ ТРУПА

**У
СЕВЕРНОЈ
АФРИЦИ
УСПЕЛО
ЈЕ
ЗАХВАЉУЈУЋИ
СМЕЛОЈ
АКЦИЈИ
ОБУЧЕНЕ
ГРУПЕ
ЈЕДНОГ
ПУКОВНИКА**

задатак који је требало да се обави.

А све је почело почетком 1941. када је Ед Раф са служ-

бом на Хавајима и у чину мајора позван у штаб на разговор. Дочекао га је пуковник пред којим је на столу стајао Рафов војни досије. Подаци су уредно уношени. Уписано је да је мајор Ед Раф храбар, сталожен, добар стрелац и врстан пилот.

— Лепе препоруке! — завршио је читање пуковник и склопио корице досијеа. Затим је понудио мајору да седи.

Без икаквог околишавања пуковник је упитао мајора Рафа да ли је способан да окупи падобранску јединицу и обучи је за смелу акцију у непријатељској позадини.

— Не гарантујем да ће ико од вас том приликом преживети, зависи од снажљивости јединице, знам само да морате да обезбедите искрцавање читаве једне армије, толико за сада! — завршио је.

Мајор Раф није дуго размишљао. Пристао је. Већ сутрадан унапређен је у чин пуковника, а јединицама на Пацифику послат је распис да се одабере 300 хитрих, издржљивих и храбрих момака и упуту на Хаваје.

После неколико недеља паклених вежби од 300 приспелих бораца одабрано је 75. Пуковник Раф их је повео у Форт Брер у Северној Каролини. Ту је момке чекало нових девет месеци увежбавања које је захтевало натчовечански напор.

Следеће, 1942. године Рафова јединица пребачена је у Енглеску чекајући дан да ступи у акцију.

Сада су то били момци спремни на све. Могли су да издрже глад, жеђ и сваку врсту мучења. Себе су назвали — анђели смрти, а свог пуковника Еда Рафа — Мали Цезар!

И у Енглеској су наставили са вежбама, тек да одрже кондицију.

Запрепашћење у Главном штабу

Тако је дошао и август 1942. Рафова јединица показивала је знаке презасићености свакодневним маршевима или искакањем из авиона. Пуковника је то бринуло. Срећом, ускоро је позван у Главни штаб у Лондону. Тамо је најзад сазнао због чега је створена његова падобран-

МАЛОГ

ШЕЗ АРА

ска јединица и зашто је толико месеци излагана жестоцима вежбама.

Она је, у ствари, требало да буде претходница, тачније да обезбеди искрцавање савезничким трупима у северну Африку. План инвазије под називом Операција „Бакља“ сачинио је амерички главни штаб, мада су идеја и основе плана потекли од генерала Ајзенхауера. Да ли су време и начин искрцавања били ваљано одређени, питање је, тек Ајзенхауеру се није могло противуречити.

Инвазија је могла да успе само ако Рафови „анђели смрти“ обаве свој део посла! А он се састојао у томе да муњевитим и изненадним десантним нападом заузму четири аеродрома – Тафарул, Ла Сениа, Газ и Мер-Ел-Кебир. За то време енглеска флота удариће на Оран, а америчка на Казабланку. Освојени аеродроми омогућиће савезничким авионима слетање и

узлетање, односно ваздушну борбену подршку инвазионим бродовима, а онемогућиће немачке авионе да узлете са та четири аеродрома и бомбардују савезничке трупе приликом искрцавања.

Пуковник Раф је знао да неће бити нимало једноставно заузети одређене аеродроме, али се није узбудио, упозорен је још раније на сложеност задатка. Ипак, запрепастао се када је на састанку у Главном штабу речено да ће транспортни авиони са његовом јединицом узлетети са аеродрома у Енглеској!

– Па, то је растојање од око хиљаду триста километара! – узвикнуо је. – Седети згргчен током толиког пута, а затим одмах улетети у борбу!

Пресечен је сувом реченицом да тако мора да буде.

Настао је лом

По првобитном плану Операција „Бакља“ требало је да буде изведена средином октобра. Стицајем разних околности датум је неколико пута одлаган. Коначно за дан акције одређен је 8. новембар 1942.

Транспортни авиони били су спремни. Рафови „анђели смрти“ такође. Сместили су се у 39 транспортера.

Ескадрила је узлетела 7. новембра у пет по подне. Пуковник Ед Раф разрадио је до детаља акцију са својим момцима. На крају су сви један другом пружили руку и пожелели срећу.

Најважнији је био аеродром у Тафарулу; кључ за освајање Алжира. Његовим освајањем би, уједно, био отворен пут за несметано спуштање и другог долазаћег контингента падобранаца. Аеродром су чували војници француског вишијевског режима, али и Немци.

Било је око четири изјутра када је авион са пуковником Рафом приспео у зону аеродрома Тафарул. Упаљена зелена сијалица изнад излазних врата позвала је момке да се припреме за искакање. Убрзо, зелену је заменила црвена и падобранци су почели да се отискују у бездан.

Нико није страдао, али тек када је устао, пуковник Раф је видео да се не налази на аеродрому, већ у исушеном кориту маленог језера које је

служило као сабирно место за немачке тенкове. На брежуљку је била смештена артиљерија Француза – вишијеваца.

Тенкова није било, али су зато Французи помно стражарили поред топова. Рафови момци су извесно време пузили, а онда силовито кренули у јуриш. На несрећу, немачки тенкови стајали су с друге стране топова. Мислећи да их нападају Французи у које, иако су им савезници, нису имали поверења, немачки тенкови су окренули цеви према њима и осули паљбу.

У мрклом мраку није се више знало ко на кога пуца. Настао је лом. Рафови момци су шмугнули мимо Француза и Немаца и похитали према аеродрому.

Искрснувши из таме као духови, падобранци пуковника Рафа су без по муке заузели аеродромску зграду и докопали се радио-везе. Тафарул је пао.

Са ножем међу зубима

Много је теже било на аеродрому у Ла Сенији. Тамо се спустила група „Чарли“. Наишла је на жесток отпор. Небо су парале светлеће ракете. Из француског гарнизона осули су топовску паљбу. Неколико падобранаца је просто разнето. Остатак се распршио. Видевши да их приликом пуцања светлост на изласку из цеви одаје, падобранци су се латили ножа. Прикрадајући се као мачке, упадали су међу Французе и обављали смртоносни посао. За пола часа заузели су хангаре, складиште муниције и горива, убрзо и контролни торањ.

Љути бој водио се и на преостала два аеродрома – Огаз и Мер-ел-Кебир.

Почело је да свиће када су се транспортни авиони готово без горива почели да спуштају на освојене аеродроме. Све време док су падобранци били у акцији, они су кружили јер им је гориво у танковима било при крају још по доласку из Енглеске.

Тачно у шест часова изјутра грмљавина тешких топова у даљини означила је да је почела инвазија савезника на северну Африку. Оконачана је после два часа.

Захваљујући „анђелима смрти“ на четири освојена аеродрома могло је да се спусти укупно 220 бомбардера и ловаца. Америчке војне снаге обogaћене су једном новом јединицом – падобранском. И једним новим искуством.

Миленко Тодоровић

За четвороножне богаташе

НАЈСКУПЉА

ШТЕНАРА НА СВЕТУ

*Не само куце и
маце, већ и ла-
вови, змије и
златне рибице
уживали су у
прворазредној
и прескупој ус-
лузи хотела
„Плаза” у Њу-
Јорку*

За доручак се служе овсене пахуљице (корм-флејкс), млако млеко, жуманце и бели сир. За вечеру се добије сирово, немасно, млевено месо, бистра супа, спанаћ и једна лепа коска.

Конобари су елегантно обучени, посуђе је од чистог сребра и скупог порцулана. А гости нису крунисане главе или милионери – већ њихови љубимци, куце и остале мање-више домаће животиње. Овакав јеловник и прворазредну услугу конобара који говори више језика (али не и псећи) расне куце, наравно, немају ни у једном другом хотелу.

То је могуће само у најживописнијем граду на свету Јер, док већина хотела не дозвољава ни приступ, а камоли боравак животињама, дотле луксузни и ексклузивни „Плаза”, у центру Њујорка, широм отворених врата дочекује и најнеобичнију клијентелу.

И дан-данас радо се причавају договорштине везане уз принцезу Лавов-Парлађи, која је у свом апартману држала – одраслог лава. Племкиња је лавића „усвојила” у неком циркусу, а у „Плази” је имао посебну одају, чувара и најфинији третман. Једном је поносни краљ саване изашао из својих одаја и прошетало трећим спратом. На срећу није сусрео никога, па тако нико није ни страдао. Лав је, напрасно, угнуо са три године, па је цвелећа принцеза у свечаним салонима хотела приредила помен за изгубљеног љубимца. Церемонији је присуствовала елита велеграда.

Супруга једног афричког председника довела је за собом такође необичног четвороножног љубимца: гепарда тешког 35 килограма, за којег се спремао посебни „мени” – од свежег меса афричке ан-

тилопе. Од тада је и особље навикло на необичне „госте”.

Тако је један екстравагантни гост са собом у апартман увео и читаво стадо коза, а један Канађанин је одсео са својим омиљеним ракуном. Наравно, свака жеља дебело се плаћа, а особље добија добре напојнице. Стога и не чуди, кад вратар најљубазније поздравља накинђурену, уображену даму, која из лимузине излази са живом змијурином обавијеном око врата.

Пси су овде још најобичнији и најчешћи гости. Најпознатији стални гост била је „Леси”, звезда великог и малог екрана. Свака ноћ њеног газду коштала је по 400 долара, док се храна плаћала одвојено, а хранила се искључиво великим, немасним крменадлама, из сребрних тањира.

Прича се и о једном опаким бултеријеру који је са газдарицом често долазио из Филаделфије. Његова је спе-

цијалност била да у хотелском сефу преузме скупocene газдаричин накит и да наруквице, прстење и огрлице безбедно донесе газдарици скривене међу опасним зубима.

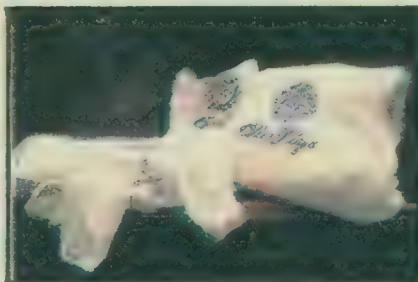
Једном се десило да је истовремено одсело чак 35 паса, свих могућих раса. Многи су, попут газда, били накинђурени и налицкани. Један енглески теријер је шетао околу у памучним чарапама, како му не би зебле нежне шапце.

Овде су и рибе добродошли гости, поготову што не праве буку и не ометају суседе. Тако је један Аргентинац захтевао да му се купи и у апартман одмах унесе акваријум од сто литара, са збирком најскупљих и најлепших тропских рибица. Уз то, акваријум је морао да буде украшен оригиналним камењем, биљкама, вештачком планином, дворцем и – играчком рониоцем, с маском и перајама.

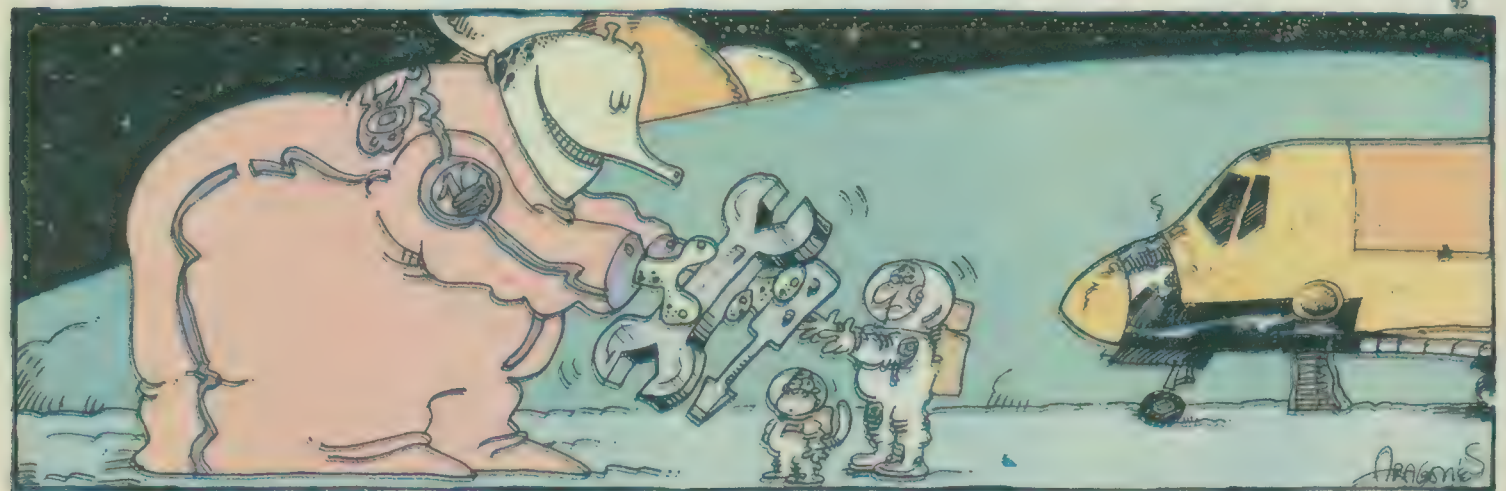
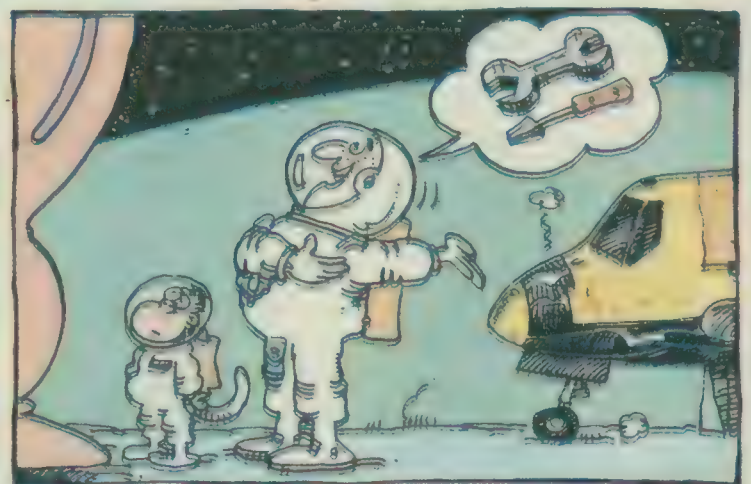
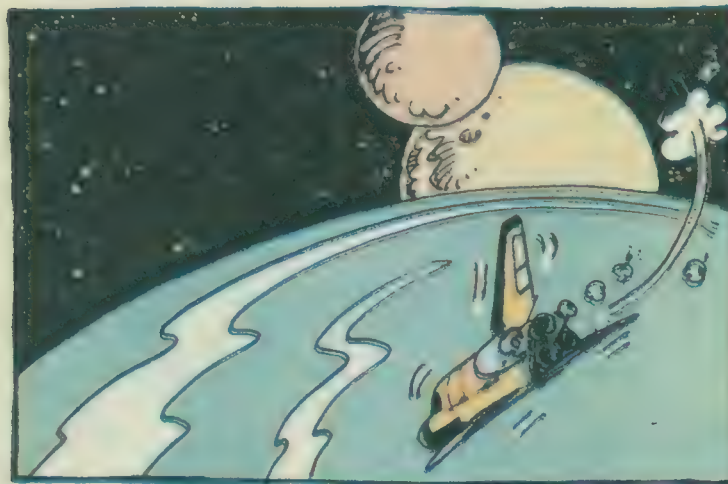
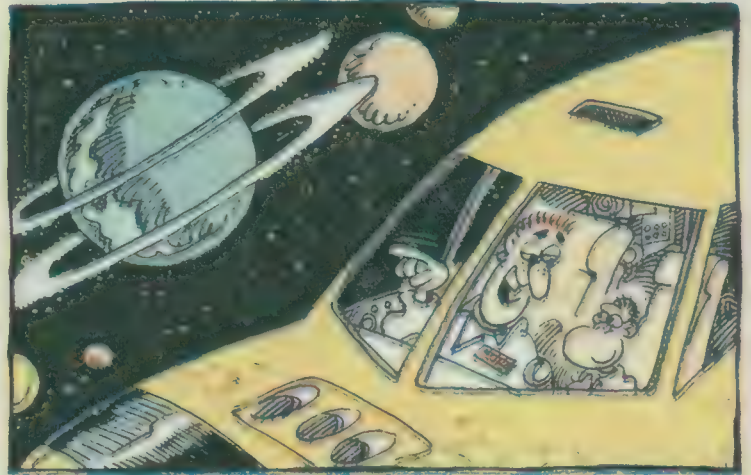
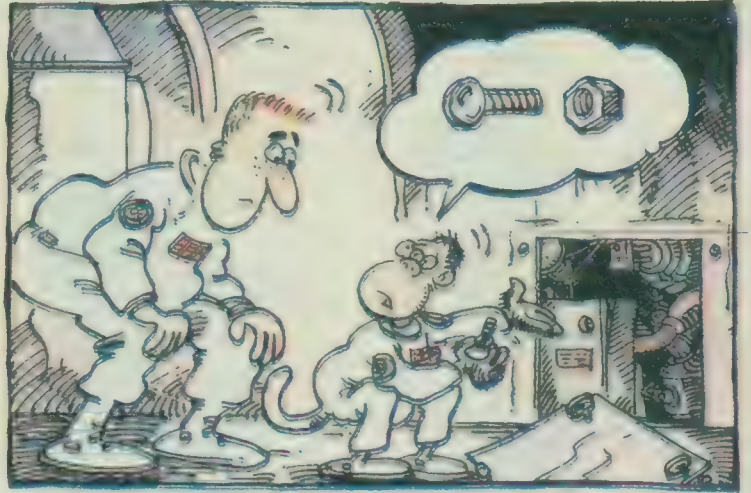
Иначе, хотел „Плаза” има 721 собу и 86 луксузних апартмана од којих неки коштају по више хиљада долара за ноћ. Хотел је недавно реновиран по цени од 150 милиона долара.

Сада најоданијим гостима – куцама – после обавезног купања стоје на располагању бели, мекани, миришљави фротирски баде-мантили, са извезеним амблемом хотела. Мантили се кроје у три стандардне величине, а кућни кројач по наруџбини зачас скроји мантилић за вашег љубимца по мери. Плави хотелски грб налази се и на посебним псећим пешкирима, направљеним у мини-формату, а у купатилу вашег љубимца чека и колекција псеће козметике, потпуно бесплатно, као знак пажње управе хотела, за коју је сваки гост – док плаћа енормне цене – цењени гост.

Д. К.

ARAGONÉS БАЗ и БЕЛ

R.E.M.

МОМЦИ
ИЗ
МАЛОГ
ГРАДА:

ВРЕМЕ,
СЕЋАЊЕ
И
ЉУБАВ

За десет година постојања објавили су исто толико албума и стекли својеврсно место на светској сцени.

R. E. M. је група која у својој музици сједињује срчаност, интелигенцију и једноставност. То су епитети који важе и за њихову најновију плочу „Out Of Time“

Код њих се ништа битно није изменило од 1981. године када су настали. И даље су у истој постави: Питер Бак, гитариста, Мајк Милс, басиста клавијатуре, Мајкл Стајл, певач и Бил Бери бубњеви. И даље живе у малом америчком граду Атенс, који је захваљујући њима убележен у све рокенрол географске карте. Ако такве карте постоје негде сем у главама дискофила. Али, битно се изменио бројчани одзив публике. Њихов претходни албум „Green“ доспео је до петог места америчке топ-листе, почели су да свирају у великим дворанама,

а њих као да је изненадио тај велики корак напред.

— Када смо први пут изашли на сцену по објављивању албума „Green“ — каже Питер Бак — светла су се угасила, заплуснула нас је вриска публике која је била за октаву јача него пре. То нас је узнемирило. Када смо почињали, свирали смо људима који су отприлике били наше годиште, данас готово да бисмо могли да будемо очеви неких од њих. Први пут у публици се налазе људи који нас раније нису слушали, не знају превише о нама, а песме које су могли да чују нису типичне за нас. Зато смо одлучили да мало изменимо шоу, не свирамо све хитове, током концерта имамо делове када свирамо само акустичне инструменте. Ипак, сасвим добро смо се припремили за успех на топ-листама и када је до тога дошло, обавили смо све оне глупаве и непријатне обавезе као што је гостовање у оним дебилним ТВ емисијама, са полуупућеним водитељима и слично. Уосталом, још 1982. гостовали смо у дечијим телевизијским емисијама, а деца су нам била публика. Занимљиво је што је у једној од тих емисија наступало троје петнаестогодишњака. Касније их је упознао цео свет као чланове групе Beastie Bo-

ys. Када је песма „Stend“ постала хит, то нас није увукло у нешто необичније ситуације, но раније. Само их је било више.

У последњих неколико година Р. Е. М. су правили неуобичајено велике паузе у објављивању плоча. Добра страна тога је што сваки члан групе може да се бави и неким другим пословима. Басиста Мајк Милс је радио на филму свог пријатеља Хауарда Либова, а нада се да ће музика коју је компоновао за оргуље и снимити у једној базилици послужити за нови филм редитеља Вима Вендерса, који је велики поштовалац њихове групе. Питер Бак је свирао на плочама својих пријатеља, био на турнији са локалном групом Drivin'N Cryin, или једноставно свирао песме других аутора.

— Волим да трошим време на тај начин. Али, када са својом групом наступаш пред 18.000 људи, не можеш се тек тако зауставити и свирати у неком клубу песме Фреди Кинга само зато што ти се тако нешто свиђа. Једанпут или двапут недељно, ипак, свирам у једном малом бару и то бесплатно. То сам желео. Не могу да ми траже бис и баш ме брига ако ми неко приђе после наступа и каже зашто ниси свирао моју омиљену

песму. На тај начин сам много научио о свирању, јер мој гитарски речник није био превелики.

Паузирајући са снимањем сопствених плоча чланови групе су са Вареном Зивоном снимили албум „Hindu love Gods“ на коме су се нашле обраде старих блуз песама.

— У то време Варен је хтео да направи паузу у раду на свом албуму, „Sentijimental Hygiene“, па нам је предложио да снимимо обраде блуз песама. Одмах смо пристали, отишли у студио, напили се, сви сем Зивона, јер он сад живи здраво, и бацили на обрађивање блуза. Нисмо уопште планирали да то буде плоча, нисмо веровали да ће неко бити толико храбар да је одштампа. Снимали смо пре три године, заборавили на материјал, кад, наједном, његов менаџер је одлучио да то објави. А ми смо то снимили тачно за онолико времена колико је потребно да се плоча преслуша. Варен би рекао који ћемо темпо, одакле ћемо кренути и када би махнуо руком, то је значило да завршавамо песму. Мени је мало блесаво што је та плоча објављена, мислим да је то ипак пијани материјал. Али, не кривим га због тога.

Мајкл Стајл, певач групе, највише је радио ван групе.

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ:

„Један просечан просјак има изазовнији сексепил од Шинејд О'Конор. Поред тога, она изгледа као да је шишају комбајном”.

Мадона

МУЗИЧКА ПОШТА

Поштована редакцијо,
Обожаваоца сам групе Pink Floyd, па бих вас молио да објавите њихову кратку биографију и напишете које су албуме издали.

Никола из Прибоја

Pink Floyd су настали 1965. године у постави: басиста Роџер Вотерс, клавијатуриста Рик Рајт, бубњар Ник Мејсон и гитариста Сид Барет који је групи дао име по двојци блуз музичара из Џорџије, Пинку Андерсону и Флојду Каунснлу. По објављивању првог албума Барет, који је био незванични вођа групе и аутор готово свег материјала, почео је све теже да се уклапа у састав, па је позван његов стари школски друг гитариста Дејв Гилмур. У групи су заједно свирали око два месеца, а онда их је Барет напустио. Гилмур се показао као успешан аутор и са њим је група постигла огроман успех. У релативно кратком перио-

ду у Британији су добили признања и достигли високе тираже у читавом свету. Њихов албум „Dark Side Of The Moon” постигао је рекордну продају, са њом су први пут освојили водеће место у Америци, а на британским топ-листама је непрекидно био више од две године. Средином седамдесетих група је упркос најезди панка успела да се одржи, али се са етикетом „диносауруса” постепено повлачила са сцене. Током 1987. кренули су изнова, овог пута без Роџера Вотерса који их је после дугог трајних свађа напустио. Поводом рушења Берлинског зида, Вотерс је организовао спектакуларни концерт са пуно познатих музичара и са тог наступа је објављен недавно дупли албум „The Wall Live iz Berlin” 1990. Дискографија Пинк Флојда: „The Piper At The Gates Of Down” (1967), „A Saucerful Of Secrets” (1968), „More” (1969. музика за филм), „Ummagumma” (дупли 1969), „Atom Heart Mother” (1970), „Meddle” (1971), „Obscured By Cluds” (1972. музика за филм), „Dark

Бави се продукцијом плоче: „Никада нисам планирао да будем продуцент, али сам јако добар у томе”, скромно изјављује. Поред тога, власник је вегетаријанског ресторана и основао је филмску и видео компанију „C-00”, која ради спотове за друге групе, али се бави и некомерцијалним уметничким филмовима. Око ових пројеката се окупља пуно музичара, а део те сарадње се проширио и на њихов нови албум „Out Of Time” на коме гостује Кејт Пирсон, певачица састава B-52's. Ову плочу су радили у опуштеној атмосфери. Готово десет месеци су лежерно просвиравали нове песме, три недеље правили демо снимке и месец дана активно радили у студију.

— До сада смо сваких 14 месеци објављивали нову плочу — каже бубњар Бил Бери. — Дошло је време да прекинемо круг компоновање-снимање-турнеја и направимо плочу какву већ дуго времена желимо, не упадајући у временски теснац. Зато ће следећи албум доћи много брже. У септембру улазимо у студио и надамо се да ћемо плочу објавити до краја 1991.

— Желео сам да се плоча зове „Fiction” (Маштање) — каже Мајкл Стајп. — Мислим да је то довољно описно, јер су све песме плод маште, све су љубавне. Чак смо мислили да се плоча зове „Love Songs” (Љубавне песме), али то је ипак мало гупаво. Пошто се плоча бави темама као што су време, сећање и љубав највише је одговарао наслов „Out of Time” (Ван времена). Нисмо желели да нас запамте по томе што певамо само о политичким темама и зато смо направили ову плочу. Дobar пријатељ ми је рекао да постоји само седам песама у рокенролу, а ми на свим нашим плочама изнова компонујемо три од њих и то чинимо добро: Слажем се са њим.

П. Ј.

САЧУВАЈ ЗАДЊИ ПЛЕС ЗА МЕНЕ

Кишне капи падају по прозору
можда ће ти сузе сакрити понекад те угледам у пролазу
као брод на пучини.

И ништа твоје мени није остало
стара слика, књига нити шал
а како да ти опет, тихо, покушам
како да то одем сам.

Задњи плес сачувај за мене
задњи плес, па чакар био
загрли ме ноћас драга, најбоље што знаш.

Кишне капи падају по прозору
можда ће ти сузе сакрити једног дана ти си се наљутила
и нећеш ми се вратити.
А моје мисли ноћас теби путују
и чуваће те све док будем жив
за мене вријеме више нема важности
и није важно ко је крив.

Текст и музика: Саша Лошић
Изводи: Плави оркестар

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ:

Side Of The Moon” (1973), „Wish You Were Here” (1975), „Animals” (1977). Последња два албума су касније објављена као један дупли под називом „A Nice Pair”. Следе још дупли „The Wall” (1979), „The Final Cut” (1989), „A Momentary Lapse Of Reason” (1987). и концертни, дупли „Delicate Sound of Thunder” (1988). Уз ове плоче група је објавила и компилацију „Works”.

?

Алберто Алюро

ДВОЈНИЦА ДВОЈНИЦА

ФАНАСТИКА

Уређује
др Зоран Живковић

Имаш све што ја немам
Станујеш на Беверли Хилсу,
возиш „ролс ројс“. Добијеш
све што пожелиш. Хоћу да
кажем: богата си. Ја нисам,
али о томе ћу после. Мислим
да већ знаш о чему хоћу да
те обавестим, само не буди
нестрпљива.

Највише ме муче твоји
 снови. Обично у зору.
Памтим их све, нарочито
 онај који често сањаш:
 пењеш се на врх, знаш да
 сам тамо, мада ме не видиш,
 знаш да ти пружам руку, али
 кад нам се прсти већ готово
 дотакну, будиш се! Ни ја
 дуго нисам схватала чији је
 то сан, све док нисам
 сазнала истину, али о томе
 касније. Да ти испричам свој
 живот. Ја сам медицинска
 сестра. Одувек сам осећала

да нешто није у реду, само
 нисам знала шта је то, док
 ми родитељи за 18.
 рођендан нису саопштили
 оно што су они назвали
 целом истином, а то је био
 само још један корак ка мом
 коначном сазнању

Дакле, знала сам да сам
 усвојено дете, а тада су ми
 саопштили да моји
 родитељи, они природни,
 никада нису ни постојали у
 мом животу. Тако се ради
 због закона: мора да прође
 150 година. Сигурно већ
 схваташ, осећам како
 дрхтиш. Стрпи се само још
 мало.

Ево, овако. Док си ти ишла
 у приватну школу, затим у
 елитни колеџ, ја сам учила са
 сиротињом из Бронкса
 Живели смо на ивици беде.
 Чудила сам се одакле су
 отац и мајка набавили новац
 за моје даље школовање у
 медицинској школи. Сада
 знам. То је сума коју им је
 Институт за експерименталну
 генетику исплатио за ту
 сврху. Новац су добили по
 мом рођењу, али нису могли
 њиме слободно да
 располажу. Институт је
 одређивао сврху и суму за

издржавање, таква су
 правила, али они без тога не
 би имали баш никакве
 приходе.

Имали су само једну
 обавезу заузврат: да ме
 сваке године одведу на
 систематски преглед –
 трошак им је плаћао
 Институт. И тебе су, драга,
 водили на те годишње
 гњаваже. Дурила си се, али
 морала си да пристајеш јер
 су они, твоји родитељи,
 склопили такав уговор.
 Њима није био потребан
 новац, они су желели тебе.
 Толико су те желели да су
 пристали на обавезу према
 Науци.

Моји родитељи желели су
 само новац за издржавање,
 али он је ишао само уз мене,
 па су ме зато прихватили. То
 је једина разлика између нас
 две

Време је да ти откријем ко
 смо ти и ја. Одувек сам то
 желела да сазнаш и ево, сад
 је час. Видим да се тресеш,
 не треба. Наши прави
 родитељи живели су,
 замисли, у некој европској
 земљи крајем 20. века.
 Дошли су у САД да остану и
 пристали, претпостављам

због новца, да нас уступе
 Институту. Сада већ знаш
 готово све. У Институту су
 нас као успеле фетусе
 заледили и чекали да прође
 150 година, а затим су
 позитивно решили молбе
 твоје и моје породице. И
 твоја и моја мајка биле су
 само инкубатори.

САМО ПОЛАКО

Једном приликом, на не-
 ком паркиралишту, Ден Фи-
 шер, амерички новинар и из-
 вештач из Израела, наишао се
 у великој невољи – журило
 му се, а није могао да крене
 јер је други возач својим ау-
 томобилом затворио пролаз
 његовом. Више од двадесе-
 так минута Фишер је узалуд-
 но притискао сирену, куцао
 на врата оближњих кућа и
 завирио у околне кафиће...
 Онда је наишао неки човек и
 саветовао му да, ипак, поку-
 ша да изађе јер је, по њего-
 вом мишљењу, то било сас-
 вим могуће.

После дугог и мучног ма-
 неврисања, уз свесрпну по-

моћ придошлице, новинар је
 некако успео да се провуче.
 А онда је његов помагач

ушао у аутомобил који је
 сматрао његовом, укључио
 мотор и мирно се одвезао
 даље

Клонови смо и осећамо се као једна, зар не? Сад сигурно схваташ зашто су те мучиле моје мисли, моје болести, моје патње и остало. Одувек си ме осећала, а ниси знала да постојим.

Ево, сада сам ту. Иако су све предузели да се никада не сретнемо, то ће се догодити ускоро. Сазнала сам сасвим случајно ово што сада знаш и ти, а ево како. У болници где радим срела сам доктора И. Р. В. Сећаш се да ми се одмах допао, сећаш се како нам је срце јако залупало? Да, то је било то. Љубав је испала обострана, али замисли драга: он у Институту припрема научни рад који се зове

СЕГМЕНТАРНО ПРАЋЕЊЕ РАЗВОЈА КЛОНОВА КОЈИ ОДРАСТАЈУ У ДРАСТИЧНО РАЗЛИЧИТИМ ОКОЛНОСТИМА

Тако је наишао и на податке о мени и теби. Када је схватио ко сам, био је изbezумљен, али је проценио како је боље да ми каже истину. Колико нам је, у ствари, олакшао! Разјаснило ми се зашто у мом мозгу постоје и твоје мисли и све остало око осећаја недоречености и немоћи које смо стално осећале. Сада ти је лакше, зар не? Има само још нешто. Из једне ћелије добили су укупно 33 заметка-клона. Ти и ја смо први пар пуштен у живот. Остале ће оживљавати у размацама од по 10 година. Тога се бојимо. Биће то прилично оптерећење за наш мозак, зар не?

М. Н.

Илустровао: Горан Поповић

После су пратили и упоређивали податке са систематских прегледа сваке године. Пратили су наш развој. Зато су нас и поверили породицама које имају различит статус и начин живота. Њихов је циљ да изуче како те околности делују на развој јединки.

Они нас и даље прате, то мораш разумети, у питању је наука. Тако ће бити све до наше смрти.

Време је да ти откријем последњи сегмент твог и мог порекла. Не, никако имена наших природних родитеља, јер то нико не зна. Они су означени шифром под којом

се чувају и сви подаци о њима у централном компјутеру у Институту. Мислим да права имена никада нећемо сазнати. Хоћу да ти откријем нешто друго. Ти и ја смо КЛОНОВИ.

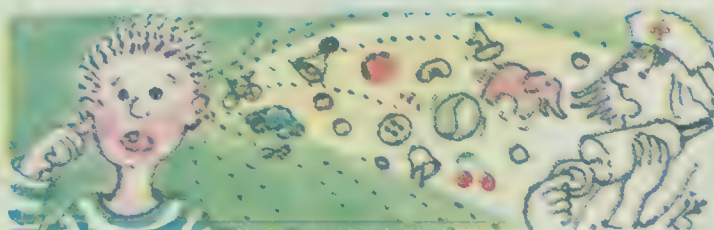
Видим како си згранута. Не бој се, није то ни страшно, како видиш.

ЉУДИ ЗА ВРУЋЕ БЕСПУЋЕ

Док је чувени шкотски истраживач Дејвид Ливингстон боравио у Африци, група пријатеља послала му је писмо у којем је, између осталог, стајало и ово: „Ако ти је потребно још људи, послаћемо их. Само нам реци да ли је добар пут који води до области у којој се тренутно налазиш.“

Један рођак доктора Ливингстона каже да је истраживач овако одговорио: „Ако су вам на располагању само они који би дошли под условом да је пут добар немојте ништа да предузима-

те. Мени су потребни људи вољни да дођу и у случају да нема никаквог пута!“

ДА НИЈЕ БИЛО ПЕНЗИЈЕ!

Енглец Џон Еванс рођен је као сасвим обично дете, али је у трећој години изненада оглувео. Пре тога уопште није био болестан. Породични лекар саопштио је очајним родитељима да нема начина да се њиховом сину помогне и да ће остати глув до краја живота. То би се вероватно и догодило да лекар није отишао у пензију, а у кућу Евансових дошао нови. Он је већ на првом прегледу већ поодраслог Џона утврдио да дечак уопште није глув, него да на једно ухо не чује јер има заглављен чеп. Како је чеп доспео у ухо, није тешко претпоставити. Мора да га је сам турнуо играјући се, а затим заборавио на њега. ■

Илустровала: Ивана Швабић

ОКО У ОКО - ЉУБАВ

Да ли трагате за савршеном љубавном варабином? Одбаците књиге о црној магији: дуг, узајамни поглед око у око најбољи је начин да пустите Купидонове стреле да погоде свој циљ, каже психолог Џејмс Лерд са Кларковог универзитета у Масачусетсу, САД.

Након што је у малом кафе-ресторану посматрао једног младића и девојку који су, за-
нето и ћутке, зурили једно

другом у очи, очигледно ду-
боко заљубљени, Лерд је по-
желео да сазна „можемо ли
навести људе да се заљубе”.
Дао је упутство добровољци-
ма – мушкарцима и женама
који се међусобно уопште ни-
су познавали – да зуре у очи
свог партнера током два ми-
нута. То је деловало као нека
чаролија. – Узајамни контакт
око у око заиста је побудио
осећања привлачности, заин-
тересованости, топлоте и уз-
буђења код сваког од дотич-
них парова – каже Лерд.

Да би проверио да ли је
узајамно гледање „кључ за
отварање браве привлачнос-
ти”, Лерд је од неколицине
парова затражио да, уместо у
очи, гледају једно другог ру-
ке или да један партнер не-
тремице гледа у очи а други у
руке. Упоређујући добијене
резултате, установио је да су,
што се тиче побуђивања
страсти, такви партнери оста-
ли „мртви-хладни” један пре-
ма другом, као да су седели у
одвојеним просторијама.

Зашто узајамно гледање
побуђује и појачава привлач-
ност? Лерд сматра да наша
осећања, кад симулирамо да
смо заљубљени, рефлексно
реагују и прилагођавају се си-
туацији.

– Начелно говорећи, што
се више понашате као да сте
заљубљени, ви утолико више
заиста постајете заљубљени –
каже он. – Али, зурење мора
да буде обострано, обоје мо-
рају да учествују.

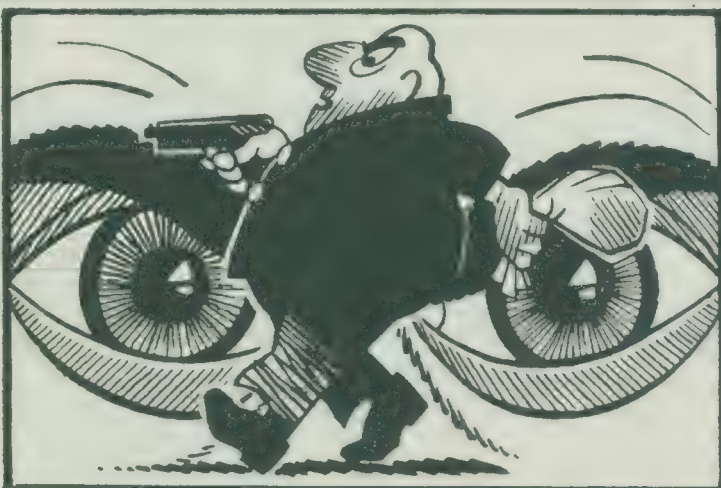
СНУПИЈЕВ ПОГЛЕД НА СВЕТ

Годинама се расправљало
о томе да ли пси виде свет у
црној и белој боји или у коло-
ру. Питање је, можда, најзад
решено: Снупи има способ-
ност, мада ограничену, да ви-
ди боје.

Џеј Ниц, Џералд Џекобс и
Тимоџи Гист са Калифорниј-
ског универзитета у Санта
Барбари провели су две го-
дине тестирајући два хрта и

једну пудлицу. Стављали су
животиње, наизменично, у
једну кутију са три мала про-
зирна круга а затим насумце
осветљавали два круга свет-
лошћу једне боје, а трећи
светлошћу неке друге. После
извесног времена упорног
тренинга сва три пса су у нај-
већем броју случајева умела
да издвоје светлост друкчије
боје. – То доказује – каже
Ниц – да они разликују боје.

За разлику од људских би-
ћа, међутим, која виде спек-
тар који се заснива на три бо-
је (плава, зелена и црвена),
пси морају да се задовоље са
две (слично нашој плавој и
црвеној). Усред зеленог спек-
тра, објашњава Ниц, пас види
белу боју.

ХИПНОЗА КАО АЛИБИ

Роналд Спрингстон, стар
тридесет година, ушетао је у
једну малу банку недалеко од
своје куће у Вилеру, савезна
америчка држава Арканзас,
извадио пиштољ и учтиво на-
редио благајнику да му изру-
чи новац у плаву најлонску ке-
су. После тога је одмаглио ау-
томобилом банчиног стража-
ра са пленом од 8.000 дола-
ра.

Ухапшен неколико дана
касније, Спрингстон се бра-
нио да је његов пиштољ при-
ликом пљачке био празан и
да је, ма колико то неверо-
ватно звучало, разлог њего-
вог криминалног чина била
терапија хипнозом којој се,
две недеље раније, подвргао
ради скидања телесне тежи-
не. Наиме, „набацио” је 25 ки-
лограма вишка и одлучио да
свој прекомерни апетит суз-
бије хипнозом. Хипнотизер је
подвргао Спрингстона хипно-
зи, а онда му, наводно, саоп-
штио да ће убудуће бити то-
лико самоуверен да ће моћи

да одржава строгу дијету, па
чак и да опљачка банку уко-
лико то пожели. Спрингстон
је заиста почео да скида ки-
лограме, али је, истовремено,
и опљачкао банку.

Спрингстонов адвокат В. Б.
Патмен изјавио је да је де-
таљ са пљачкањем банке био
део хипнотизеровог „уобича-
јеног жаргона”. Било како би-
ло, Спрингстон никако није
успевао да „истисне хипно-
ску сугестију из своје главе.
Она је бујала и бујала и, на
крају, претворила се у унут-
рашњу принуду”. Спрингстон
је, додао је Патмен, био и
епилептичар, што га је чинило
крајње осетљивим на хипно-
зу.

Упркос овако оштроумној
одбрани, суд је осудио
Спрингстона на осам месеци
затвора. Овај се на издржа-
вању казне показао као вео-
ма узоран затвореник, тако
да му је казна смањена на
свега четири месеца.

Боравак у затвору показао
се благотворним за Спринг-
стона не само у смислу мо-
ралне рехабилитације. „Док
сам боравио тамо, изгубио
сам петнаест килограма”, из-
јавила је недужна жртва хип-
нозе.

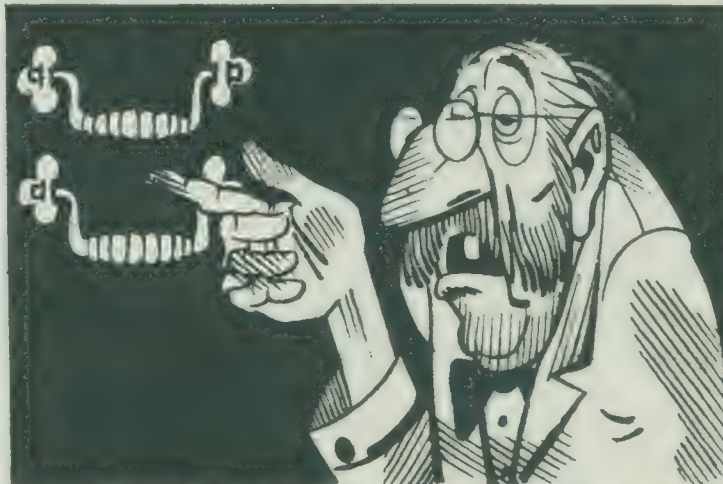

ВАСКРСЛИ МРТВАЦ

Године 1865, у једној малој вароши у савезној америчкој држави Висконсин, петогодишњи Макс Хофман разболео се од колере и пао у кревет. Три дана касније лекар је навукао чаршав преко дечакове главе и констатовао смрт.

Мали Макс сахрањен је на гробљу уз све дужне погребне почести. Те ноћи његова мајка се пробудила вриштећи: сањала је да се њен син окреће у своме сандуку поку-

Илустровао: Ивица Кољанић

шавајући да побегне. Дрхтећи од страха, замолила је мужа да одмах оде на гробље и извади сандук. Господин Хофман је, међутим, покушао да умири своју жену, уверавајући да је све то само кошмаран сан и ништа више. Смирена, госпођа Хофман се вратила у кревет.

Али, следеће ноћи Максова мајка је имала исти сан. Овај пут тражила је да јој се

молба испуни. Резигниран, господин Хофман, његов старији син и један сусед пошли су да ископају леш. Извадили су сандук, отворили поклопац и — ма колико да им се то учинили невероватним — тамо је био Макс, лежећи на боку. Мада дечак није показивао никакве знаке живота, отац га је однео кући да би лекар могао поново да га прегледа.

У Хофмановој кући лекар је одмах предузео све да оживи дечака. После пола сата један Максов очни капак је затрептао. Лекар је хитно ставио врећице са врелом сољу под дечакове мишице и протрљао му усне ракијом, а затим сео на ивицу кревета мотрећи на евентуалне знаке опоравка.

И доиста, Макс се опоравио. После недељу дана већ је излазио из куће и играо се са својим другарима. И не само то: дечак који је умро у петој години доживео је и свој осамдесети рођендан у Клинтону, Ајова. Током читавог његовог живота, најдрагоценија амајлија Макса Хофмана биле су металне ручке које је скинуо са сопственог ковчега.

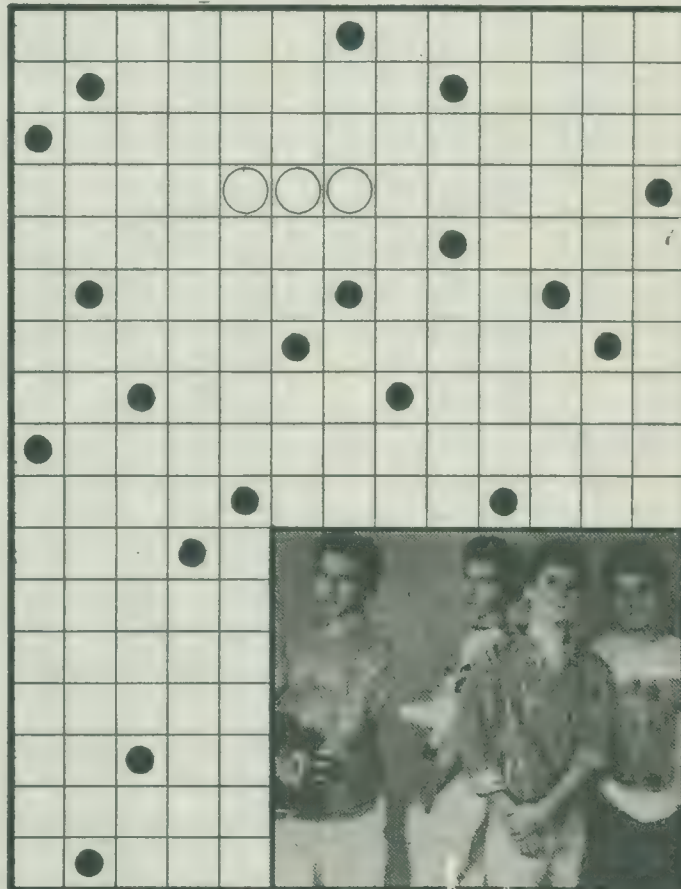
ЕНИГМАТИКА

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

МОЗАИЧНА УКРШТЕНИЦА

Уместо уобичајених описа, дајемо вам већ готова решења сврстана по азбучном реду. Ваш је задатак да их сместите на одговарајућа места у лик. Ако сте све добро урадили, у означеним пољима добићете назив групе са слике.

ПОПИС: АВАРИ, АВИОНИ, АДА, АИМ, АМПЕРМЕТАР, АМПИР, АН, АРИЈА, АСНЕ, АТИНА, АУ, БАСАМАК, ВА, ДАЖИ, ЕВИТ, ЖАК, ИВ, ИЖ, ИЗГРЕВАЊЕ, ИМ, ИНТИМА, ИЊИС, ИРИ, ИРЛ, ИТИ, КАРУЗО, КИТАРА, ЛЕВИ, ЛЕУТ, ЛИНИЈА, ЛИСТАВАЦ, МИНИДОМ, МИНСКИ, НАИВА, НЕЧАСТИВИ, ОПАЗИТИ, ОСТ, ПАТЕРНАЛИЗАМ, ПОЗАДИ, ПОЗДРАВИТИ, РАД, РАЗА, РАЗГРАНИЧИТИ, РАЗДРУЖИВАЊА, РАР, РТИНА, САРИ, СВИЊА, СМОЛА, СПАЛТ, ТАВО, ТЕНИС, ТРИРЕЗИД, ТРОПИК, ТУ.

ЛАВИРИНТ

У потрази за
фантомском
мачком

ЛОВАЦ У ТРАВИ

Снимити сервала прави је подвиг: ова ноћна зверка, која личи на цепног леопарда, најтајанственија је и најмање позната од свих припадника рода мачака

У срцу Танзаније, близу кратера вулкана Нгоронгоро, пружа се зелена долина пречника петнаестак километара, омеђена стеновитим брдима високим 600 метара. Ту се у високој трави скрива тајанствени сервал, звер из породице мачака у коју спадају још и оцелоти, рисови, каракали. Само искусно око може да запази не приметно таласање траве кроз коју се пробија и врхове његових вечно начуљених ушију. Адје Гертсем управо то ради – посматра сервале – и то већ пуне четири и по године. Овај млади Холанђанин, кога је упустио Међународни комитет за очување природе, проучава начин живота необичних сисара из рода мачака о којима и у најдетаљнијим природњачким енциклопедијама можете да прочитате тек ред-два. Уз пут их и фотографише, што није ништа мање тежак и сложен посао. Јер, ова фантомска мачка најрадије лови по мраку, пред зору и пред поноћ, а и иначе ју је готово немогуће снимити јер је брза као стрела.

Свој први сусрет са сервалом, ненадмашним ловцем, Гертсем овако описује:

– Из високе траве изненада је излетела жута стрела и после еластичног скока страховите снаге грунула о земљу

држећи у канџама плен – циновског скакавца! Док је жвакао, чуо сам крцав звук као кад ломите пинг-понг лоптицу, а онда је поново утонуо у траву у потрази за нечим крупнијим.

На хауби ландровера

„Ја сам мачка која потпуно сама тумара влажним стазама забитих шума“ – пише Радјард Киплинг, аутор „Књиге у џунгли“. Ове речи изванредно добро пристају сервалу, великом усамљенику и плахој зверки која зазира од људи. Међутим, времена су се про-

Увек начуљене уши неуморно вребају: сервал има изванредан слух и у стању је да у збрци шумава саване чује како

менила и откако су многобројни туристи почели да стижу у област Нгоронгора, бука аутомобила све мање узнемирава дивље животиње које су се навикле на брујање мотора. Адје Гертсем је, на своје велико изненађење, после три месеца стрпљивог трагања за сервалом, утврдио да ове, некада тако стидљиве и плашљиве мачке, дођу да свој поподневни одмор проведу у сенци његовог ландровера, неке се чак испруже

на хауби, а право им је уживање да оштре канџе на аутомобилским гумама!

Ако сервал не воли пустињу, њему одговарају сви други климатски услови, поготову влажне области са густим растињем: саване и честе мангрове шуме, на пример. Најбоље је „мешано“ обиталиште које му омогућава разноврсну трпезу: термите, скакавце, гуштере и змије, глодаре, веверице, зечеве, а понекад и младе газеле, али

Никад више од три младунца: кад дођу на свет, млади су тешки око 250 грама, очи су им затворене и прогледаће тек после девет дана. У случају да им запрети опасност, сервал ће их брзо преместити на сигурније место. Са три недеље они излазе из дупље дрвета или стене где су дошли на свет да би пратили мајку у лову.

Рекордер еластичности: сервал је изузетно снажан и спретан. Пошто се потпуно нечујно привуче плену, у стању је скочи два метра у вис, готово вертикално. Такође може да се усред скоча оокрене око 180° и промени правац.

кртица копа тунел под земљом... Али, овај искусан ловац је-де практично све: и воће, и инсекте, и ракове и рибе.

исто тако и свежу траву, воће и, свакако, птице.

Сервал, који углавном живи ноћним животом, врло је мало проучаван. Све донедавно није се, рецимо, знало за његову невероватну способност да скочи и до два метра у вис да би ухватио птицу у лету. Он је, такође, у стању да својим опасним канцама буквално харпунира белу чапљу или коку бисерку, блиску рођаку фазана. Дешава се, истина ретко, да про-

маши плен и тада гипко, као да има амортизере у шапама, пада не тло у облаку перја које је успут ишчупао.

Сервал се не сналази одлично само на земљи и ваздуху, већ и у води. Изванредан је пливач, а неће оклевати ни да загњури главу испод воде да би се дочепао плена. Воли да се части речним раковима и рибама. Овде, у области око кратера, прави је рај за сервала због бара које остану у удубљењима после сезоне

киша, трске и безбројних ја-рака који кривудају кроз пре-рију.

Радар на глави

Млади холандски природњак је приметио у Танзанији 36 великих мачака које се по грађи разликују од својих европских рођака. Афрички сервал има врло ситну главу у односу на тело, жуте очи, вито узано тело, крајње елегантно, а држи се високо на дугачким предњим ногама, дужим од задњих. Од њушке до врха врло кратког репа дугачак је преко једног метра, а у раменима је висок шезде-

сетак центиметара. Може да достигне тежину од 10 до 13 килограма. За његове вечно усправљене уши познати фотограф животиња Рајнхарт Кинкел каже:

— Еволуција је код сервала завршила посао кад му је даровала суперосетљиве уши којима може да чује ако не баш како трава расте, а оно кад се мрав накашље! И његове високе ноге играју улогу у ловљењу звука — оне још више уздижу његове радаре на глави, стављајући их у бољи положај који им је и те како потребан да би одредио не само правац одакле допире звук, већ и удаљеност звучног извора у замршеним и нејасним шумовима саване.

Сервал није претерано храбар и бекством мора да се спасава од грабљиваца који га прогоне: лавова, пантера, леопарда, гепарда и хијена. Младунци често страдају од мањих месождера или птица грабљивица. Ипак, сервалов највећи непријатељ остаје човек: његово крзно продаје се туристима као кожа „младог леопарда“, а у земљама екваторијалне Африке домороци га обавезно носе при свечаним обредима.

Према професору Роузеве-ру из Британског музеја у Лондону постоје 24 врсте *Leptailurus serval* у Старом и Новом свету (у Аустралији и Азији га нема), а Африку насељавају три врсте са шест подврста и то у великом броју. Њихова боја, као и шаре на крзну, бескрајно су различите. Познати природњак Дезмонд Морис, који проучава понашање животиња, испитао је оно што се зове „ломљење силуете“, односно начин бојења крзна које камуфлира облик тела код многих врста и то помоћу пега или пруга. Тако се ова велика мачка прилагођава боји траве у приземљу шуме, а њено се крзно, баш као код оцелота или леопарда, мења зависно од светлости. У шуми је готово наранџасто, црвенкасто-смеђе или маслинасто са ситним мрљама, у степи светло-жута. Мрље могу да буду у виду финих пега, линија или разливеног четвртастог облика. Међутим, оно што сваки сервал, без обзира на шару, мора да има јесу црни кругови високо на ногама и репу. За крај, постоје, истина врло ретко, примерци албиноса, потпуно белих сервала, а Рајнхарт, Кинкел сведочи да је у Националном парку, у Абердареу у Кенији, на виси-ни од 2.500 метара срео потпуно црног сервала!

Припремила В. Милићевић

ЈА

ПТТ

Уређује: Вито Недељковић

Диња је поврће

Много волим диње, па бих вас молио за неколико ближих података о њеном пореклу.

ДЕНИЈЕЛ
Тузла

Диња, чије је научно име *Cucumis melo*, припада породици бундева и као и њена рођака лубеница, погрешно се сматра воћем: обе су, у ствари, поврће. Гаји се на свим континентима у области

жарке, умерене климе. Ипак, највише је распрострањена у топлим и сушним пределима централне и јужне Азије, где има значајну улогу у исхрани становништва. Код нас се највише гаји у Македонији, југоисточној Србији, на Космету, у Војводини и у Приморју.

Најстарији историјски записи говоре да су се диње гајиле још у древном Вавилону и Египту.

Купио бих компас

Покушао сам да набавим компас, али иако он није нека сложена справа, у мом граду не може нигде да се купи. У којој се продавници у Београду може наћи?

СВЕТА
Чачак

Компас може да се купи у продавници „Југолабораторије“, улица 7. јула бр. 44 у Београду. Можеш да га поручиш и писменим путем преко ове продавнице.

Руски чај је – кинески

Зашто се код нас кинески чај назива руски? Од кога смо преузели назив „руски“?

КОСТА СРДИЋ
Меленци

Историја чаја је веома дуга, али, покушаћемо кратко да одговоримо. Чај се назива кинеским, јер се сматра да су Кинези за чај знали чак 2.500 година пре наше ере. Отуда је, наводно, пре 12 векова пренесен у Јапан, а у Европу је

стигао тек половином 16. века. У 17. веку чај се као лек употребљава у неким земљама Запада и у Русији. Пијење чаја раширило се тек у 19. веку (у Енглеску је увезен половином 17. века и тамо су до дана данашњег остали верни пијењу чаја). Код нас су навику пијења чаја донели Руси након Првог светског рата. Зато се код нас каже „руски чај“.

Робин Худ на Новом Београду

Мој друг и ја смо веома заинтересовани за самострел. Али, да бисмо се бавили овим спортом (код нас мало познатим), занима нас како да га набавимо.

МИЋА И ГОРАН
Гроцка

Недавно је у Новом Београду, у ул. Народних хероја бр. 63, отворена радња за продају и сервис самострела, као и лукова са стрелом. Цена једног самос-

трела је 8.500 динара, а има и скупљих. Цена стрелице је 550 динара. Надамо се да ће отварање ове радње поспешити развој овог спорта у Београду.

Кикирики и екцем

Да ли је истина да постоји и витамин РР, осим оних уобичајених А, В, С, Д.

НЕНАД Б.

Витамин РР је, како кажу стручњаци, неопходан за оксидације у организму као састојак великог броја важних фер-

мената. Недостатак РР витамина доводи до запаљења коже (екцем), цревних поремећаја, малокрвности, нервних и психичких поремећаја. Да би се то избегло у исхрани ваља користити: квасац, јетру, бубрег, месо, пшеницу, пиринч, кикирики. Име овог витамина је скраћеница од лат. *Pelegra preventiva*.

Најхладнији и најтоплији

Који део Земљине кугле је најхладнији и најтоплији? Ја мислим да је то Африка. Да ли сам погрешио у клађењу?

МИЛОШ

Косово Поље

Континент где су забележене највише годишње температурне разлике на Земљиној планети је Азија. У најсевернијем делу Азије, Сибиру (у пределу Верхојанска и Ојмјакона) температуре достижу и до минус 78 степени Целзијуса, док се у најтоплијем периоду на крајњем југу овог континента, рецимо на висоравни Декан у Индији, жива у термометру пење и до 50 степени Целзијуса.

Бела врана

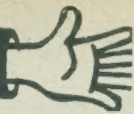
Завршио сам трећи разред основне школе, али много волим да читам, све о животињама, нарочито птицама. Копка ме бела врана, да ли она стварно постоји или само у узречици „као бела врана“.

Х. ЛУГУШИЋ
Бијељина

Кад се каже – као бела врана, онда се мисли на особу која се неким својим поступком или особином разликује од околине. Јер, бела врана је права реткост и мало је људи који су је видели у природи. Утврђено је да су интелигентније од својих црних сродника који, између осталог, избегавају њихово друштво. Недавно је руски орнитолог Роман Фајерман успео да одгаји птица, белу

врану, коју су му донели сељаци. Његов Гриша зна да изговори чисто неколико речи. Иначе, „Забавник“ је о белом вра-нама већ писао.

ПРИЈАТЕЉЕ

Јована Новаковић, Првомајска 35а, 11080 Земун, – 10 година, сакупља салвете, писма, украсне блокчиће, гумице, оловке и постере.

Милева Петровић, Нова скојевска 716, 11000 Београд – 12 година, воли клизање и кошарку, поп-рок музику, сакупља салвете, беџеве и постере Џејсона Донована.

Оливера Поповић, Кадињача 3, 15000 Шабац – 13 година, сакупља налепнице, воли хеви-метал и панк.

Јелена Перовић, Драгојле Чпајак 39, Коловрат, 31300 Пријепоље – 11 година, сакупља салвете и разне налепнице.

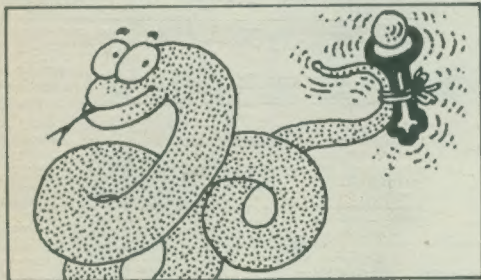
Дијана Ратков, С. Мокрањца 6/А, 24000 Суботица – 13 година, сакупља маркице, разгледнице, омоте од чоколада и постере.

Чегртање звечарке

Како долази до оног карактеристичног звука змије која је и због тога добила име, звечарка.

БОРО В.
Невесиње

Звук који ствара звечарка служи јој, како кажу научници, као заштита, односно опомена већим животињама да не стану на пут којим се она креће, да је не згазе. Јер, као и све друге змије она

је глупа. Звечка чини низ тврдих, сувих рожнатих прстенова на крају репа. То су, у ствари, остаци коже при пресвлачењу и њихов број се повећава приликом сваке промене „одеће“. Погрешно се верује да се старост звечарке одређује пребројавањем прстенова (као при одређивању доба дрвећу), јер се ова змија пресвлачи три или четири пута годишње. У „звечки“ се најчешће налази око осам прстенова. Сувиишњи једноставно опадају. Мала звечарка не може да звечи јер на репу има само један прстен. Тек после неколико пресвлачења ствара се низ прстенова који међусобним трењем стварају карактеристичан звук високе вибрације.

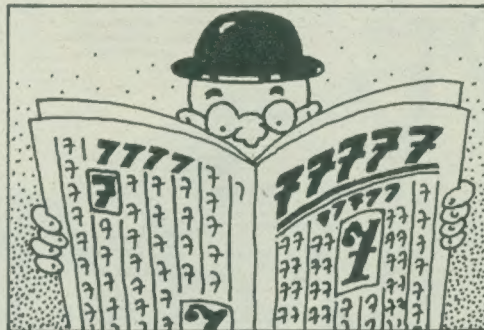
Седма сила и четврти сталеж

Због чега се новинари и средства информисања понекад називају и „седма сила“?

С. МЕСНЕР
Бачка Топола

Штампа, радио и телевизија, као моћна средства која утичу на јавно мњење, представљају у многим земљама нарочиту категорију друштвене делатности, због чега често добијају и називе као сила, сталеж и слично.

Код нас се новинарство и новинари некад популарно називају „седма сила“, а порекло овог незваничног имена везано је за наш најстарији дневни лист „Политика“. Неколико година пре Другог

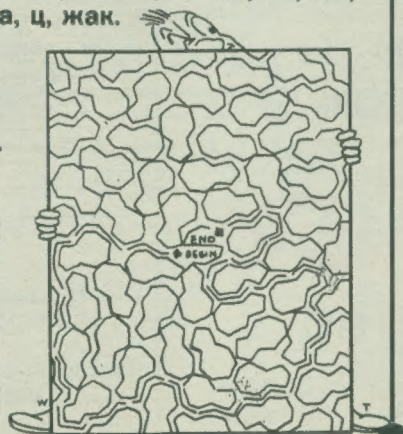
светског рата у „Политици“ је објављена реклама за једно публицистичко издање према којем је у то време постојало шест сила: Енглеска, Француска, СССР, Немачка, Италија, Мала Антанта (савез између Румуније, Чехословачке и Југославије, тада краљевине Срба, Хрвата и Словенаца). Духовити рекламер је као седму силу навео – штампу. Ускоро је о новинама и новинарима почело уопште да се говори као о „седмој сили“, па се тај назив задржао до данас.

У Енглеској се штампа зове и „четврти сталеж“, по подели која је преузета из предреволуционарне Француске, где су прва три сталежа били племство, свештенство и грађанство.

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

МОЗАИЧНА УКРШТЕНИЦА – ВОДОРАВНО: тропик, мински, у, позади, евит, разграничити, раздруживања, трирезид, сари, и, таво, ост, ан, наива, ампир, т, ам, ињис, авари, патернализам, леви, леут, ада, ири, б, смола, тенис, атина, ва, им, арија, ц, жак.

ЛАВИРИНТ: Видите цртеж!

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НИП „Политика“
др Живорад Минових

Главни и одговорни уредник
Зефирино Граси

Помоћник главног уредника
Славољуб Кеџић

Уредник стрипа
Мирјана Маринковић

Ликовно графички уредник
Соња Јашовић

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Олга Вукадиновић, Божана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрновић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић и Бранислава Црномарковић.

ТЕХНИЧКА РЕДАКЦИЈА:
Душан Глушац, Радоје Савић, Зоран Петканић и Радана Весовић

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ – редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“ Македонска 29, 11001 Београд, Поштански факс 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761, претплата: 328-776. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. 1 1973. године не плаћа се порез на промет.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Месечна 148,00 динара, тромесечна 444,00 динара, полугодишња 888,00 динара, годишња 1.776,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Месечна 296,00 динара, тромесечна 888,00 динара, полугодишња 1.776,00 динара, годишња 3.552,00 динара. Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-603-24875, уз обавезну назнаку НИП „Политика“ – ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ – ГОДИШЊА:

САД	USD	152.-
СР НЕМАЧКА	DEM	273.-
ШВЕДСКА	SEK	988.-
ФРАНЦУСКА	FRF	923.-
ШВАЈЦАРСКА	CHF	235.-

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НИП „Политика“ код БЕОГРАДСКЕ БАНКЕ, Деоничарско друштво, Главна филијала, „ИНВЕСТБАНКА“ – Београд, на рачун број: 60811-623-63-257310-999-00054, уз обавезну назнаку: ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

УСКОРО!

УСКОРО!

УСКОРО!

Disney
ЦАРСТВО

УСКОРО!

УСКОРО!

УСКОРО!

- 21 НАЈЛЕПША ПРИЧА НА СВЕТУ
- 280 СТРАНИЦА ВЕЛИКОГ ФОРМАТА
- 180 НЕЗАБОРАВНИХ ИЛУСТРАЦИЈА
- СТОТИНАК НАЈПОЗНАТИЈИХ ДИЗНИЈЕВИХ ЛИКОВА

У
ЈЕДНОЈ
КЊИЗИ

Disney
ЦАРСТВО

УСКОРО ИЗЛАЗИ ИЗ ШТАМПЕ У ИЗДАЊУ ИЗДАВАЧКОГ ПРЕДУЗЕЋА „ЗЕБРА“! КЊИГУ МОЖЕТЕ ПОРУЧИТИ ОДМАХ И ПЛАТИТИ У ДВЕ РАТЕ.

НАРУЏЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем књигу ДИЗНИЈЕВО ЦАРСТВО по претплатној цени од 1.400 динара (у две рате) или у једној рати 1.200 динара. Количина _____

(Име, презиме и број личне карте)

(Место, улица и број)

Уплату извршити на адресу: ИП ЗЕБРА, Београд, Дунавски кеј 11. Жиро рачун бр. 60803-603-24945

Наруџбеницу са једним примерком уплатнице послати на адресу: ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК, Македонска 29, 11001 БЕОГРАД.

Цена књиге у продаји биће најмање 2.400 динара.

Није довољно само побе-
ћи, него то треба учинити у
добром правцу.
Шарл Фердинан Рами
швајцарски писац
(1878-1947)

Клептомани су особе које
пронађу ствари пре него
што их неко изгуби.

Лука Голдони,
италијански редитељ

РЕКЛИ СУ ...

У највећем броју случајева,
до победе се долази пошто
се лопта одбије од нечије но-
ге.

Вујадин Бошков,
фудбалски тренер

Човечанство би одавно
већ било спасено да су људи
једнако квалитетни као идеје.

Леон Бруншвиц
француски филозоф
(1869-1944)

Људи су ковачи своје сре-
ће, а историја је наша одго-
ворност.

Ђорђо Руфоло
италијански редитељ

Издајем те, брате рођени,
онако како би само ти мене
могао.

Ежен Скриб
француски комедиограф
(1791-1861)

Умем ја када је потребно
да свучем лављу кожу и оде-
нем лисицилу.
Наполеон Бонапарт
француски император
(1769-1821)

Болестан сам само утолико
што сам за двадесет година у
овој вароши нашао само јед-
ног паметног човека, а и тај је
лудак.
Антон Павлович Чехов
руски писац
(1860-1904)

Има мртвих које би треба-
ло убити.
Франсоа Денује
француски сликар
(1894-)

Добро и мудро за покове-
њака су ружни - бубре зна
само за смрад.

Вилхелм Шекспир
енглески драмски песник
(1564-1616)

Федра
митска личност, жена Тезеја,
а кћи Миноја и Пасифаје

Јупитер нас је оптеретио са
две бисаге: једном пуном на-
на леда и другом, са мањима
других људи, коју нам је ока-
чио о врат.

Права ствар у политици је
знати повући се на време.

Шарл Де Гол
француски генерал
и државник
(1890-1970)

Срце увек иште неку лу-
дост од које би претукло.
Мишел де Унамуно
шпански писац
(1864-1936)

Ако вам смета дувански
дим, одсеците нос.
Николај Василевич Гогољ
руски писац
(1809-1852)

Људи су, осим изузетака,
углавном поштен свет. Воле
наравоученија.
Шарл д'Монтескије
француски писац и филозоф
(1689-1755)

